

79. Keskiyökokous 13 päivänä kesäkuuta 1990

kello 14.45

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön perustamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 2498

Hallituksen esitys n:o 70
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8
Suuren valiokunnan mietintö n:o 78

2) Ehdotus laiksi leimaverolain 10 ja 12 §:n muuttamisesta 2506

Hallituksen esitys n:o 24
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 79

3) Ehdotukset laeiksi verotuslain 131 §:n 3 momentin ja perintö- ja lahjaväroloin 65 §:n 3 momentin kumoamisesta ja laiksi liikevaihtoverolain 80 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 51
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 80

4) Ehdotus laiksi etuostolain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 104/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 70

5) Ehdotus laiksi rakennuslain muuttamisesta 2508

Hallituksen esitys n:o 103/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 71

6) Ehdotus laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta 2509

Hallituksen esitys n:o 157/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 72

7) Ehdotukset laiksi ammatillisesta aikuiskoulutuskeskuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 2510

Hallituksen esitys n:o 12
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4
Suuren valiokunnan mietintö n:o 73

8) Ehdotus laiksi työvoimapolitiikasta aikuiskoulutuksesta 2517

Hallituksen esitys n:o 20
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 74

9) Ehdotus laiksi opintotukilain muuttamisesta 2518

Hallituksen esitys n:o 44
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6
Suuren valiokunnan mietintö n:o 81

10) Ehdotus poronhoitolaiksi 2519

Hallituksen esitys n:o 244/1989 vp.
Toivomusaloite n:o 493/1989 vp.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mie-

tintö n:o 7

Suuren valiokunnan mietintö n:o 69

11) Ehdotukset laiksi tieliikennelain muuttamisesta ja laiksi pysäköintivirhemaksulain 1 §:n muuttamisesta 2519

Hallituksen esitys n:o 37

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 3

Suuren valiokunnan mietintö n:o 75

12) Ehdotukset laiksi tieliikennelain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 8

Lakialoite n:o 6

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

Suuren valiokunnan mietintö n:o 76

13) Ehdotukset laiksi asumisoikeusasunnoista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 2520

Hallituksen esitys n:o 59

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 6

Suuren valiokunnan mietintö n:o 77

Pöydällepanoa varten esitellään :

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maatilatalouden tuloverolain, verotuslain 45 §:n ja maatalouden investointivarauslain 1 ja 12 §:n muuttamisesta (HE n:o 64) 2523

15) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksestä laiksi työso-
pimuslain muuttamisesta (HE n:o 77) . „

16) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksestä laiksi työso-
pimuslain muuttamisesta (HE n:o 57) „

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Hetemäki-Olander.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä toinen varapuhemies Pesälä ja edustajat Myller, J. Roos ja Väyrynen.

Siv. Täysistunnon kuluessa ilmoitetaan ed.
Väistö.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat :

1) Ehdotus laiksi Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön perustamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 70

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Suuren valiokunnan mietintö n:o 78

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 78. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sitten ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Nyby: Arvoisa puhemies, värderade talman! Myös Pohjoismaat joutuvat kärsimään Itä-Euroopan ympäristöpäästöistä. Tunnemme Itämeren ongelmat sekä Kuolan niemimaan päästöt. Näin ei voi jatkaa. Valitettavasti Itä-Euroopan taloudellinen tilanne on niin huono, että emme voi odottaa heiltä suuria ympäristösijoituksia.

Pohjoismaiden neuvosto onkin päättänyt eri tavoin tukea Itä-Euroopan ympäristöinvestointeja. Tämän vuoden kokouksessa Reykjavikissa perustettiin Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö. Yhtiö tukee pohjoismaisia ympäristöintressejä lähinnä DDR:ssä, Puolassa, Neuvostoliitossa, Tshekkoslovakiassa ja Unkarissa. Yhtiö ei tule muodostumaan hyväntekeväisyysjärjestöksi, vaan sen toimintaa tullaan harjoittamaan liikemiesmäisesti. Sellaisia Itä-Euroopan yrityksiä tuetaan, jotka yhteistyössä pohjoismaisten yritysten kanssa investoivat ympäristövarustelun valmistukseen tai muulla tavalla teollisesti käyttävät hyväkseen ympäristöteknologiaa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi osakeita merkitsemällä, antamalla lainaa tai takuita. Yhtiön peruspääoma on noin 190 miljoonaa markkaa kuudeksi vuodeksi.

Yhtiön vaikutusta Pohjoismaitten ympäristöön on vaikea ennustaa, mutta vakuutta-

va todiste se on kiistatta siitä, että Pohjoismaat haluavat suojella omaa yhteistä luontoaan. Päätös yhtiön perustamisesta syntyi ilman suurempaa epäröimistä ja nopeasti.

Fru talman! Demokratiseringsprocessen och den nya öppenheten i öst har också avslöjat enorma miljöproblem. Tyvärr har miljöutsläppen i våra grannländer också en förödande verkan i Finland. Därför måste vi hjälpa de nya demokratierna på miljöområdet. Det nordiska miljöfinansieringsbolaget som nu grundas kan bli ett viktigt instrument i den processen.

Det är naturligtvis svårt att förutse vilken utveckling bolaget kommer att få på miljön i Norden, men ett handfast bevis för att de nordiska länderna gemensamt vill värna sin miljö är det utan tvekan. Bolaget är alltså inte en välgörenhetsinrättning. Det kommer att drivas enligt strikta affärsmässiga principer och det grundas i klart uttalade själviska syften.

Vi måste nu fråga oss vilka insatser på miljöområdet som ger de bästa resultaten. Svavelutsläppen kan användas som ett exempel på det här. Tvärtemot vad som brukar antydhas har Finland gjort stora framsteg och betydligt reducerat sina svavelutsläpp. Då man kommit så här pass långt i reducering blir ytterligare rening mycket dyr. I Norge har man beräknat att det kostar 20 000 norska kronor att minska svavelutsläppen med 1 ton. I Polen däremot kostar det 2 000 norska kronor att minska utsläppen med 1 ton, dvs. en tiondedel av vad det kostar i Norge. Om man till det här lägger att reningspotentialen i Polen är 700 000 ton inser man att det är välplacerade pengar som satsas i grannländernas miljövärd.

Nordiska miljöfinansieringsbolaget är ett bra exempel på nordiskt miljösamarbete, ett samarbete som förhoppningsvis ännu kommer att utvecklas. Nordiska rådets sociala miljöutskott har t.ex. föreslagit att de nordiska länderna borde ta initiativet till en europeisk miljöfond. Utskottet har också föreslagit att de nordiska länderna i FN borde föreslå att den internationella miljöpolitiken lyfts upp till samma nivå som nedrustningspolitiken och att FN:s generalförsamling skulle anta en resolution om att industriländerna anvisar en viss andel av sin bruttonationalprodukt till globalt miljösam-

arbete. I det perspektivet framstår naturligtvis det nordiska miljöfinansieringsbolaget som mycket blygsamt, men det är ett viktigt steg i rätt riktning.

Ed. Laine (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Nyby hyvin tuntee tämän asian, koska on ollut itse päätöksiä tekemässä ja hän varmasti myös tarkoitti samaa kuin ulkoasiainvaliokunnallekin esiintyneet asian-tuntijat. Ed. Nyby kuitenkin puheenvuorosaan sanoi, että perustettava yhtiö rahoittaa Itä-Euroopan yhtiöitä. Valiokunnalle kerrottiin, että lähinnä tarkoitetaan yhteisyrityksiä. Niinpä valiokunnan mietinnössäkin puhutaan Itä-Euroopassa toimivista yrityksistä. Halusin tämän vain selvennyksenä todeta. Ei tässä ilmeisesti ole eriäviä käsityksiä ed. Nybyn kanssa.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Nyby varmaan tuntee tämän ulkoasiainvaliokunnan mietinnön pohjalta käsiteltävän asian, enkä tähän kovin pitkälti puutu.

Ensinnäkin totean sen, että Pohjoismaiden ja erityisesti Suomen kannalta on hyvin tärkeää, että me suhtaudumme Itä-Euroopan ympäristöinvestointeihin myönteisesti myös siinä mielessä, kun ne edellyttävät taloudellisia uhrauksia. Tässä nyt on tietyllä tavalla keskitetysti tapahtuva toiminta pohjoismaisesti perustettavan yhtiön nimissä, jossa keskitetysti uhrataan varoja Itä-Euroopan ympäristöinvestointien hyväksi — minä en tosin käsitä, mitä ”liiketaloudellinen” tässä tarkoittaa, mutta ehkä se jotakin tarkoittaa.

Suomen osuus näyttää olevan alustavasti 39 miljoonaa markkaa. Mittasuhteet huomioon ottaen se on tietysti vähäinen, mutta tämähän on tietysti alkupääoma, ja jatkossa se tulee tietysti lisääntymään.

Tämä on siis valvottua ja keskitettyä avun suunnittelua Itä-Euroopan ympäristöinvestointien suuntaan, joiden osalta meillä on hyvin läheinen asema sikäli, että saasteet eivät tunne rajoja. Tämä on myös meidän olemassaolomme ja tietyllä tavalla elämämme kannalta tärkeä kysymys.

Siis tältä osin keskitetty suunniteltu toiminta on aivan hyvä, mutta sitten se toinen suunta. Täällä on jossakin vaiheessa keräilty eduskuntaryhmien puheenjohtajien ja edustajien nimiä paperiin, joka lähetettiin kai hal-

litukselle ja Neuvostoliiton ympäristöministeriöön, jos oikein muistan, vähän niin kuin Hakaniemen torilta keräillään nimiä hetken innostuksen vallassa. Tuolta Senaatintorilta niitä löytäisi nyt paljon, kun siellä on peräpohjalaisten juhlat. Sieltä saisi varmasti hyvin helposti tällaisia nimiä. Eivät ne tietysti olisi eduskuntaryhmän nimiä.

On kysytty, miksi Suomen maaseudun puolue ei ole tällaisiin laittanut nimiään. Koska tämä koskee, rouva puhemies, aivan samaa asiaa, niin totean tässä tilaisuudessa sen, että me katsomme tarpeelliseksi, että meillä tehdään kokonaisvaltainen suunnitelma siitä, minkälainen potti bruttokansantuotteesta meillä irrotetaan kehitysyhteistyöhön, myös ympäristökehitysyhteistyöhön. Sen potin täytyy silloin koskea nykyistä ja tulevaa yhteistyötä, esimerkiksi Neuvostoliiton suuntaan tapahtuvaa ympäristökehitysyhteistyötä. Emme me voi laukata kuin villi varsa, että meillä vain lähetellään kirjelmiä ja tehdään suunnitelmia, otetaan reppuun rahaa ja mennään johonkin Murmanskin radan varteen istumaan pölkyn päälle ja sanotaan, että tulkaa hakemaan täältä, täällä sitä löytyy.

Siitä on lähdettävä, että meidän on ensin suunniteltava, miten me asetamme rinnakkain nykyisen kehitysyhteistyömäärärahan ja ympäristökehitysyhteistyölle jaettavan määrärahan. Meidän kansantaloutemme ja ihmisten pussi eivät kestä sitä, että meillä nostetaan tämä summa esimerkiksi 1 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Se on suomalaisten nöyrytmistä kansallisuuden vaatimusten edessä ajattelemaa sitä, mitä meillä tarvitaan omassa yhteiskunnassa tänäkin päivänä varoja. Emme me voi lähteä jatkuvasti nostamaan kehitysyhteistyömäärärahaa laajasti ymmärrettynä ilman, että ensin tehdään selkeät päätökset, kuinka suuri määrä ja kuinka se jaetaan Itä-Euroopan ja toisaalta Afrikan ja muiden kehitysyhteistyökumppaneiden kanssa. Siitä on kysymys. Sen täytyy olla hallittu systeemi, millä toimitaan myös kehitysyhteistyössä, eikä sillä tavalla, että lähetellään kirjeitä johonkin odottamatta edes niihin vastausta.

Ed. Kekkonen: Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin hämmentyneenä, hämmästyneenä ja hiukan järkyttyneenäkin ed. Aittoniemen puheenvuoroa. Vallankin se järky-

tys kasvoi, kun pitemmälle hän puheenvuorossaan pääsi. Nimittäin kaakkoissuomalaisena kansanedustajana ehdin jo hetken aikaa iloita ed. Aittoniemen niin sanotusti järkevil-
tän kuullostavista ajatuksista, kun hän katsoi, että mekin olemme kärsimässä siitä, mitä idässä tapahtuu. Tässä huomautan, että Kaakkois-Suomen rikkikuormitus on huomattavasti paljon enemmän kuin Lapin rikkikuormitus, mutta kun Suomeen ei mahdu kuin yksi suuri uutinen kerrallaan, niin Lappi nyt on vienyt voiton.

Mutta se filosofia, jota Aittoniemi täällä edustaa, siis että on olemassa se kehitysyhteistyö, jota meillä on, ja sitten hän haluaa ikään kuin samaan kasaan panna ympäristöyhteistyön, on täysin kestämaton. Itse asiassa, jos ihan aittoniemeläistä linjaa jatkaisi, niin ne toimet, jotka meidän nyt on tehtävä oman ympäristömme takia, ovat äärimmäisen itsekkäitä. Ne ovat erittäin itsekkeskeisiä, on kysymys meidän omasta luonnostamme ja meistä itsestämme, ja on jotenkin kammottavaa, että tämän itsekkyyden Aittoniemi haluaa ikään kuin kytkeä siihen humaaniin, suureen, jaloön ajatukseen, mitä kehitysyhteistyö kaiken kaikkiaan sittenkin viime kädessä on.

Ed. Zyskowiec: Arvoisa puhemies! On varmasti sinänsä perusteltua, kuten ed. Aittoniemi sanoi, että kansanedustajat ja varsinkin eduskuntaryhmät aika lailla harkiten laittavat nimensä erilaisiin adresseihin ja vetoomuksiin, joita tästä talosta ulospäin halutaan osoittaa. Mutta kun hän puhui nimenomaan tästä eduskuntaryhmien yhteisestä vetoamuksesta Neuvostoliiton ympäristöministerille koskien Kuolan saasteongelmia, niin en voi todellakaan nähdä, ettei tässä olisi ollut kaikki perusteet eduskuntaryhmien tällä tavoin toimia. Hirvittäviä ovat ne ympäristötuhot, mitä Kuolan alueella on nähty, ja myös ne ongelmat, jotka ulottuvat Suomen Lappiin tuolta alueelta.

Mitä kustannuspuoleen tulee, tässä eduskuntaryhmien yhteisessä kirjelmässä Neuvostoliiton ympäristöministerille ei luvattu eikä tietysti voitukaan luvata tarkkoja arvioita suomalaisesta taloudellisesta panostuksesta, mutta aivan kuten ed. Kekkonen ymmärtääkseni sanoi, on meidän suomalaisten oma etu, että osallistumme myös taloudellisiin uhrauksiin lähialueidemme ympäristöongel-

mien ratkaisemiseen. Aika on loppumassa. Meidän on käytettävä oman etummekin vuoksi taloudellisia panostuksia myös lähialueilla olevien ympäristöongelmien ratkaisemiseen.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Kekkonen jo päivitteli ed. Aittoniemen puheen sisältöä ja ympäristönsuojeluasioiden kytkemistä kehitysyhteistyöasioihin niin kuin ed. Aittoniemi sen teki. Samaa viitaten, mitä ed. Zyskowiec äsken totesi, kärjistäisin tämän intressivertailun niin, että valitettavasti tällä hetkellä on niin, että me joudumme ikään kuin ostamaan omaa maatamme saasteilta.

On erittäin helppo neuvostoliittolaisten ja suomalaisten tutkimusten perusteella arvioida, että kun siirrymme vuoden 2000 tuolle puolelle, jollei nopeasti ole saastepäästöjä Kuolan niemimaan alueella vähennetty, me menetämme vähintään 15 neliökilometriä omaa maapinta-alaamme saasteille. Se tuhoutuu täydellisesti. Se on kuin Kuun maisemaa. Nämä investoinnit ovat siinä mielessä äärimmäisen pieni investointi, joita me olemme nyt tarjoamassa Neuvostoliitolle ympäristöyhteistyöhankkeena. On hienoa, että eduskunnan enemmistö on tällä kannalla. Luoja kiitos, ed. Aittoniemi on absoluuttisena vähemmistönä joukkoineen.

Ed. Väistö merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Paloheimo: Arvoisa puhemies! Minä en ymmärtänyt ed. Aittoniemen puheenvuoroa niin ratkaisevasti virheelliseksi kuin ed. Pulliainen. Minä olin ymmärtävinäni, että hän ei itse asiassa vastustanut määrärahoja vaan puhui ainoastaan niiden suunnitelmallisesta käytöstä. Nyt, jos ymmärsin oikein, että ed. Aittoniemi tarkoittaa sitä, että ensin pitää suunnitella ja vasta sitten ruveta keräämään rahaa, olen kuitenkin eri mieltä tästäkin asiasta hänen kanssaan.

Minusta suunnitteluprosessi, joka tietysti pitää käynnistää mahdollisimman pian, on kuitenkin niin pitkäaikainen operaatio, että jos odotetaan siihen saakka, että suunnittelu on ensin tehty, että ensin on pohdittu perusteellisesti, mihin sitä rahaa käytetään, ja vasta sen jälkeen ryhdytään keräämään ra-

haa, niin tuhlataan aikaa asiassa, jolla on hirvittävä kiire. Siitä syystä, ed. Aittoniemi, minusta tässä asiassa pitää edetä nopeammin. Samanaikaisesti, kuin suunnittelu käynnistetään, rahojen pitää olla saatavilla. Sen tähden olen siinäkin tapauksessa, että ed. Aittoniemi äskeisessä puheenvuorossaan ei vastustanut rahan keräämistä sinänsä, eri mieltä teidän kanssanne. Jos ymmärsin väärin ja te todellakin vastustatte ylipäänsä tämän rahan sijoittamista, sitten olen totaalisesti eri mieltä kanssanne.

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että ed. Aittoniemi ei esityksen taustoihin ole perehtynyt tai sitten on saanut väärää tietoa. Sitä asiaahan on vuosia valmisteltu sekä Pohjoismaiden ministerineuvostossa että Pohjoismaiden neuvostonkin piirissä, ja Pohjoismaiden Investointipankki on ollut tässä asiassa yhtenä taustavaikuttajana. On todella hyvä, että lopultakin ympäristörahoitusyhtiö saadaan aikaiseksi. Sen ongelmana on vain sen pääoman pienuus. Pääoma pitäisikin vähintään kymmenkertaista, jotta investoinneilla olisi todella merkitystä. Siihen pitäisi Suomen osaltaan pyrkiäkin, että tätä ympäristörahoitusyhtiön pääomaa varsin nopeassa tahdissa nostettaisiin.

Yhtiön toiminta tulee tietenkin lähtemään siltä pohjalta, että kohteet suunnitellaan ensin ja niihin osoitetaan rahoitus sen jälkeen eikä rahaa pistetä kannon päähän jonnekin Kuolaan tai Puolaan ja sanota, että hakekaa sieltä tämä raha ja tehkää mitä haluatte, pyyhkikää tai polttakaa.

Myöskään kysymys ei ole kehitysyhteistyörahoista, niin kuin ed. Aittoniemi yritti ehkä tahallisesti sotkea asian. Se, että SMP:n eduskuntaryhmä ei yhtynyt muiden eduskuntaryhmien kirjeeseen Neuvostoliiton hallitukselle Kuolan päästöjen pikaisesta vähentämisestä, voidaan tietysti tulkita niin, että SMP ei kannata todella huolta Kuolan päästöjen vähentämisestä, mikä on minusta aika outo kannanotto. Sen vuoksi tässä olisi vähintäänkin meriselityksen paikka SMP:lle.

Lopuksi ehdottaisin, kun ed. Aittoniemi on niin erinomainen asiantuntija kaikessa, myös tässä asiassa, että SMP:n ryhmä päättäisi lähettää ed. Aittoniemen kiertäväksi konsultiksi Kuolan, Baltian, Puolan ja muiden maiden ongelmien ratkaisijaksi ja siellä hän jakaisi suoraan paikan päällä niitä hyviä

neuvoja, joita me täällä saamme kuulla.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! On hieno asia olla yleisnero, minkä nimen sain. Heitähän syntyy maailmaan vain yksi sadassa vuodessa, ja ilmeisesti minä nyt sitten olen se. Toisaalta täytyy sanoa vanhaa ystävääni Kalle Päätaloa siteeraten, että ”voi taivahan vallat”, sanoi Kalle Päätalon isä Hermanni Päätalo poikansa kirjassa Kunnan jauhot.

Ei SMP ole koskaan vastustanut Neuvostoliittoon suuntautuvia avustuksia ympäristökysymyksiin liittyen, vaan kaikissa puheenvuoroissa esimerkiksi allekirjoittanutkin on nimenomaan kannustanut tätä asiaa, että meidän täytyy nimenomaan tähän suuntaan olla myötämielisiä myös rahallisesti. Mutta kun suomalaisilla on se tapa niin kuin jääkiekossa, että ensin kiekko päätyyn ja sitten perään ajattelematta yhtään, mitä siellä tapahtuu, toiveena vain saada kiekko maaliin, sen vuoksi ei ole mitenkään ajateltavissa, että suunnitelmat ja rahat ovat yhtäaikaisesti taikka mieluummin rahat ennen suunnitelmia, niin kuin tässä asiassa ehkä pyritään, vaan ensin on suunniteltava. Se on nopeasti tehty.

Tulee tarkastella Itä-Euroopan avustusten osuutta suhteessa kehitysyhteistyön määrärahoihin, koska näen, että nämä kaksi asiaa on siitä huolimatta, että meillä on omaehtoisia intressejä Itä-Euroopan suuntaan, laajasti tarkoittaen katsottava samaan luokkaan kuuluviksi ja täytyy operoida tietyillä määrärahoilla, on se sitten 0,8 prosenttia bruttokansantuotteesta tai ei, ja sen täytyy olla samasta määrästä. Meidän kansantulomme ei kestä sitä, että jatkuvasti lisäämme ulkomaille menevää apua suunnittelematta ja ottamatta kantokykyämme huomioon. Suunnitelmat pitää olla ensin, paljonko uhraamme ulkomaiseen apuun, ja sitten katsotaan, mikä osa menee tuonne, mikä osa menee tuonne. Tämä asia haluttiin käsittää täysin väärin, mutta siinä te ette onnistu.

Ed. Laine: Rouva puhemies! SMP ei ollut mukana eduskuntaryhmien yhteisessä lähetystössä, joka kääntyi Neuvostoliiton ympäristöministerin ja Suomen ympäristöministerin puoleen. Luulin, että se perustui johonkin tietokatkokseen, mutta nyt kuultu ed. Aittoniemen puheenvuoro viittaa siihen, että kysymys olikin periaatteellisesta kannan-

otosta. Kiinnitän huomiota siihen, että eduskuntaryhmien yhteinen lähetystö ymmärtääkseni esitti suomalaisen teknologian käyttöönottoa Kuolan alueella. Näin ollen kysymys olisi siis suomalaisen tehokkaamman teknologian käyttöönotosta.

Totean kuitenkin, että esillä oleva asia koskee ympäristörahoitusyhtiön perustamista. Ed. Aittoniemi oli ulkoasiainvaliokunnassa hyväksymässä mietinnön, jonka kannanotto on yksimielinen. Toivottavasti hän esiintyy kuitenkin tämän ehdotuksen hyväksymisen puolesta, joka muuten tarkoittaa Suomen mahdollista osuutta ympäristöyhtiön kautta myös monien muiden maiden kuin Neuvostoliiton osalta.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi puhui Kuola-kysymyksestä sillä varmuudella, jonka täydellinen asiantuntemattomuus voi vain antaa. Kysymys ei ole siitä, ettei suunnitelmia ole. Suunnitelmat ovat selvät ja toteuttamisvaihtoehtoja on kaksi, joko suomalaisella teknologialla tai neuvostoliittolaisten kehittämällä omalla teknologialla.

Minusta on arvokasta se, että me Suomessa olemme SMP:tä lukuun ottamatta eduskunnassakin hallituksen lisäksi voineet esiintyä suomalaisen teknologian, siis käytännössä Outokumpu Oy:n teknologian, Kuolaan viemisen puolesta, koska se takaa nopeasti sellaiset tulokset, joita pohjoisen luonto nyt välttämättä tarvitsee. Selvennyksen vuoksi vielä ed. Aittoniemelle sekin, että kysymys ei ole avustuksista vaan lainoista, tietenkin ehdoilla, jotka ovat sellaiset, että ne valtioiden välillä tapahtuvana yhteistoimintana naapurimaata kiinnostavat. Kysymys on ehdoista, jotka vastaavat Suomessa ympäristöinvestoinnille annettavia ehtoja.

Ed. Moilanen: Rouva puhemies! Laajalaisuus on tietysti aina hyväksi, mutta niin laaja-alaisia ei voitane olla, että Kuolan ja toisaalta Itämeren ympäristöongelmien hoitaminen luettaisiin kehitysyhteistyöksi. Tätä varten tulee olla erillinen määräraha. Parasta olisi, että se olisi nimenomaan lainan muodossa ja sellaisilla ehdoilla, että ympäristön hoito toteutetaan mahdollisimman pitkälle suomalaisella tekniikalla, koska se tietävästi on varsin korkealaatuista.

Mitä tulee eduskuntaryhmien puheenjohtajien ja muiden kirjeisiin, niin muistelen, että vastikään hallituspuolueiden ryhmien puheenjohtajat kirjoittelivat kirjeitä ja lähettelivät ja ne olivat äärettömän tärkeitä kirjeitä silloin. SMP:n linjassa näkyy ihan ilmeinen epäjohtonmukaisuus, jota ei pysty mitenkään selittämään.

Totta on, että kansantulomme ei kestä budjetin ääretöntä paisuttamista, mutta tässä asiassa on kysymys elämästä ja kuolemasta, säilyykö Suomen luonto edes tässä kunnossa vai ei. Silloin on kaikki voitava kyettävä tekemään sen hyväksi, että luonto pelastetaan.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen äskeinen vastauspuheenvuoro osoitti, että olin valitettavasti ymmärtänyt täysin oikein hänen edellisen varsinaisen puheenvuoronsa. Hänellä todellakin on munat ja makkarat absoluuttisesti sekaisin, ja pytipannua siitä paistoksesta ei millään näytä syntyvän.

Ed. Tennilä vastasi jo äsken aivan perusteellisesti ja täsmällisesti ed. Aittoniemelle kertoen sen todellisuuden, joka tässä asiassa on. Varsinaista avustusosuutta Suomen suunnitelmallisessa tarjouksessa on vain korkotuen osuus lainassa eikä mitään muuta, ja siinäkin on kysymys äärimmäisen edullisesta investoinnista Suomen puolelta. Me sijoitamme sen korkotukiosuuden lainan yhteydessä Kuolan saastepäästöinvestointeihin. Se on äärimmäisen edullinen investointi.

Ed. Kekkonen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoroa seuranneet puheenvuorot ovat itse asiassa tehneet minun puheenvuoroni aika tarpeettomaksi. Kun on keskitytty Kuolaan, niin haluan vielä kerran todeta, että tämä pulma ei ole vain Lapin pulma, vaan Kaakkois-Suomessa rikkilaskumat ovat paljon suuremmat kuin konsanaan Lapissa.

Ed. Aittoniemi käytti jääkiekkoterminologiaa, puhui, että tässä on heitetty ikään kuin kiekko päätyyn. Hänen pitäisi tietää tuollaisen kovaotteisen pelin ystävänä, että kanadalaiset tekevät useimmiten siitä maalin. Mutta jääkiekossa voi myös antaa liian pitkän eteen. Jääkiekossa voi myös joutua paitsioon. Jääkiekko on siitä mielenkiintoinen laji, että siinä joutuu paitsioon omasta

syystä. Ei voida rakentaa edes ansaa. Nyt näyttää, että ed. Aittoniemi puolueineen on aika totaalisesti ajautunut paitsioon ja puheenvuoroista päätellen myös siellä pysyy. Ehkä peli kannattaisi viheltää poikki vastuksen puutteessa.

Ed. Paloheimo: Arvoisa puhemies! Puutun edelleen ed. Aittoniemen puheen siihen kohtaan, jossa hän puhui suunnittelun nopeudesta. Suunnittelu ei missään tapauksessa ole mikään nopea, äkkiä toimitettava prosessi silloin, kun lähdetään tarkastelemaan päästöjä ilmaan ja vesistöön koko Suomen ja koko Itämeren alueella tai ainakin koko Suomenlahden ja Pohjanlahden alueella. Päästöt täytyy ensin luokitella, niiden laatu ja lähteet selvittää. Sen jälkeen täytyy tehdä kustannuslaskelmat ja kustannusvertailut, optimoida käytettävät rahat. On tehtävä erilaisia valintoja ja päätöksiä, ja lopputuloksena ilmeisesti päädytään siihen, että tarvitaan huomattavasti suurempi summa.

Suomen kannattaa investoida huomattavasti suurempi summa tai ainakin lainata aivan eri luokkaa oleva summa kuin nyt on esitetty. Summa, mikä nyt on esitetty, ei edellytä mitään kovin pitkälistä suunnittelua, vaan on tarkoitettu ensiapuun, joka voidaan sijoittaa itse asiassa mihin akuuttiin kohteeseen hyvänsä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Pulliainen toi musiikillisen aspektin asiaan. Nimittäin sanat ”munat sekä makkarat” sisältyvät Eldankajärven jäähän. Sen laulun keskellä on tällaiset sanat, ja se viittasi myös Neuvostoliiton suuntaan, niin että oikea suunta meillä on. En keksi enää mitään Kalle Päätalon lausumia tässä asiassa, joita voisin siteerata.

Mutta haluan kuitenkin vielä kerran, koska tänne ilmeisesti on tullut edustajia istunnon kestäessä ja asiasta on saatu vääriä kuvitelmia, todeta, että olen täysin nyt käsiteltävän yhtiön takana, niin kuin olen ollut ulkoasiainvaliokunnassakin. Se on keskitetty, suunniteltu avunantamisprojekti Neuvostoliiton suuntaan. Minä ja ryhmämme olemme sitä mieltä, että meidän täytyy mittavassa määrin auttaa Neuvostoliittoa ympäristöinvestoinneissa, mutta ennen kuin siihen lähdetään, meidän on tehtävä tarkat suunnitel-

mat siitä, minkä potin puitteissa me pystymme auttamaan kehitysmaita, minkä potin puitteissa ympäristökehitysmaita eli Neuvostoliittoa ja Itä-Eurooppaa, koska meidän kansantaloutemme ei kestä kohtuuttomasti.

Mitä tulee lainojen antoon, niin Itä-Eurooppaan annettavat lainat jäävät yleensä maksamatta, jotka sitten lyhennetään tietyllä epämääräisillä perusteilla. Toivottavasti tulevaisuudessa asia on paremmin, mutta se on sitten toinen asia.

Me emme vastusta mitään uhrauksia, mutta sen täytyy olla suunnitelmallista sillä tavalla, että me emme mene reppu selässä Murmanskin radan varteen jakamaan rahaa, vaan siihen on oltava selvät perusteet, paljonko me annamme, mistä potista se on poissa, ja kaikki on tällä tavalla systemoitava, että ei eletä kuin mullit holmassa ja heitellä rahaa joka puolelle, vuoroin Afrikkaan, vuoroin Kuolaan, Murmanskiin, El-dankajärven jälle jne.

Ed. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Tulee vähän mieli surulliseksi, kun kuuntelee ed. Aittoniemen äsken käyttämän puheenvuoron ihan siitä syystä, että erittäin vakavaa asiaa käsitellään tavalla, joka ei tee asialle oikeutta. Todella on kysymys siitä, että meidän ympäristössämme on alueita, missä ympäristön tila ei enää anna odottaa, eli kaikkiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä.

Ed. Aittoniemi puheenvuorossaan puhui kehitysyhteistyöstä. Nähdäkseni ei voi olla kyse kehitysyhteistyöstä silloin, kun puhutaan Suomen ympäristössä olevien valtioiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä ympäristönsuojelukysymyksissä. Kyllä kehitysyhteistyömaat ovat ihan muualla. Sen takia toivoisin, että näitä termejä ei sekoitettaisi keskenään, koska käsittääkseni ei samoista rahoistakaan ole kyse. Jatkossa on laajennettava tätä toimintaa niin, että saadaan koko Euroopan kattava yhteistyö ympäristönsuojelukysymyksissä, koska aikaa ei ole enää liikaa hukattavaksi.

Ed. Sasi: Arvoisa puhemies! Jos saan sanoa muutaman sanan Pohjoismaisesta ympäristörahoitusyhtiöstä ja sen perustamisesta, joka on pitkällisen työn tulos Pohjoismaiden neuvostossa. Sillä on myös se merkitys pohjoismaisessa yhteistyössä, että se lisää ympäristökysymysten painoarvoa pohjoismaisessa

keskustelussa. On toki selvää, että kun useammat maat pyrkivät keskittämään panoksensa, niin voidaan saada tehokkaampia ja merkittävämpiä saavutuksia aikaan. Tässä yhteydessä on myös syytä todeta, että tämän rahoitusyhtiön tavoitteena ja toimintamethodina on se, että yhtiön toiminta perustuu liiketaloudellisiin periaatteisiin eli sen toimintaan ei sisälly taloudellista tukea.

Eräs asia, joka lähiaikoina tulee keskusteltavaksi, on ympäristöinvestointien kohde. Peruskirjassahan lähdetään siitä, että kohteita ovat DDR, Puola, Neuvostoliitto, Tshekkoslovakia ja Unkari, mutta lähiaikoina on lähtemässä käyntiin Pohjoismaiden neuvostossa keskustelu siitä, että kohteiden pitäisi sijaita lähinnä Baltian maissa ja Puolassa eli yleensä voidaan sanoa Itämeren ympäristössä, koska tämä alue on kaikkien Pohjoismaiden kannalta kaikkein keskeisin. Itse pitäisin varsin myönteisenä sitä, että pyritäisiin juuri meille läheisimmille alueille keskittymään ympäristönsuojelukysymyksissä, koska kuitenkin meidän resurssimme ovat rajattuja.

Ed. Hilpelä: Arvoisa puhemies! Kun ed. Aittoniemi pariinkin kertaan esitti sellaisen kuvan, että emme saa lähteä Murmanskin radan varteen rahaa jakamaan, niin totean tässä, että eihän tässä nyt mistään sellaisesta ole kysymys eikä meillä sen enempää kehitysyhteistyötä kuin mitään muutakaan tehdä sillä tavalla, se on aivan omituinen kuva maalattavaksi ihmisille. Ehkä se vetoaa kannattajiin. En tiedä.

Tässähän on nimenomaan kysymys siitä, että rahoitetaan yhteisyrityksiä niin kuin ed. Laine jo totesi, yhteisyrityksiä, jotka valmistavat ympäristötekniikkaa, ympäristölaitteita, tai tarjoavat ympäristönsuojelullisia palveluita. Ei kai siinä ole kysymys mistään haihattelusta tai mistään rahan harkitsemattomasta jakamisesta, kun kaikki voimat, jotka nyt ovat käytettävissä tällaisten yhteisyritysten mahdollisimman hyvän lähtökohdan aikaansaamiseksi, käytetään.

Tietysti täytyy realistisesti todeta, että yhteisyritykset eivät ilmeisesti tällä hetkellä vielä ole niin hyvässä vauhdissa kuin olisi toivottu, mutta ehkä tämä on sellainen sektori, johon nimenomaan satsataan riittävästi myös henkilö- ja aivoresurssein.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi tuli äsken lohkaisseksi innostuksissaan lausuman, että Neuvostoliitto olisi jättänyt lainat maksamatta. Hän unohtaa, että Suomen ja Neuvostoliiton välisessä kaupassa on clearing-järjestelmä, jonka puitteissa Neuvostoliitto on ollut aika ajoin jopa 5 miljardia markkaa velassa meille päin, mutta se tavallaan velkaosuus on tasapainotettu vuosien kuluessa ja saatu tasapainoon. Kai ensimmäinen tilanne, kun ylipäättään on ollut jonkinlaisia lieviä tasapainotusongelmia, on ollut tämän kevään aikana, ja nekin ovat olleet tilapäisiä kuten pääministeri on äskettäin julkittuonut.

Meillä on jopa valmis lainoitusjärjestelmä, clearing-järjestelmä, jonka puitteissa tämäkin 1,5 miljardia markkaa ympäristöinvestointilainaa on hoidettavissa Neuvostoliiton kanssa ja myös hoidettavissa toisin päin vaihtokaupan puitteissa. Tässä ei ole mitään ongelmia eikä luottamuspulaa Neuvostoliiton välisessä kaupassa, jota tämä on niin kuin ed. Sasi äsken totesi. Ei ole ongelmia ollut olemassakaan, ei ole tällä hetkelläkään. Ed. Aittoniemi antaa todella kurjan todistuksen lähimmäisestä.

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta, joka nyt ei enää ehkä lisäkommentteja tarvitse, haluan lyhyesti sanoa vain sen, että SMP tässäkin tuntuu kannattavan asiaa ja ei kannata. Tämä on aivan tismalleen samanlainen keskustelu, mitä käytiin postien lakkauttamisen yhteydessä. SMP toisaalta kannatti postien lakkauttamista, mutta toisaalta vastusti ja vaati lopuksi lisää suunnitelmia asian johdosta.

Tässä asiassa ei lisää suunnitelmia valtaosaltaan tarvita. Kysymyksessä on monta täysin valmista hanketta, joiden käyntiin saattaminen on mahdollista toteuttaa.

Mitä tulee käsiteltävänä olevaan asiaan, joka on ollut kovin vähän ed. Aittoniemen puheenvuoroissa esillä, niin myös pidän erittäin tärkeänä askeleena tätä nyt otettavaa askelta Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön perustamiseksi ja sen käynnistämiseksi. Yhdyn niihin arvioihin, joita on esitetty useammassa puheenvuorossa, että ongelmia tässä on lähinnä siinä, että pääoma on tässä vaiheessa riittämätön. Ilmeisesti jatkossa on syytä pohtia laajempaa pohjoismaista yhteis-

työtä ja tämän toimialueen, joka ympäristörahoitusyhtiöllä on, puitteissa pyrkiä saamaan myös muun tyyppisiä toimintoja ympäristön kannalta haitallisten päästöjen vähentämiseksi alueella.

Mutta on myös tärkeää se, että tarvitaan laajempaa yleiseurooppalaista rahoitusta ja yhteistyötä, ei pelkästään rahoitusta Itä-Euroopan ympäristöongelmien ratkaisemiseksi, vaan myös teknologian siirtoa, joka on monessa tapauksessa vähintäänkin yhtä tärkeä asia.

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Koko tämän keskustelun oleellisin ja mielenkiintoinen osa on siinä, että jälleen kerran ed. Aittoniemi sai edustajatoverit siihen verkkoon, jota hän heittelee täällä salissa. Hän hymyilee aivan tyytyväisenä saadessaan aikaan sen, mitä halusikin. Huomenna hän hymyilee vielä makeammin, kun näkee saaneensa verkkoonsa myös lehdistön. Hän onnistuu siinä todella hyvin.

Ed. Mäkipää: Rouva puhemies! Ed. Jokiselle sen verran, että ensinnäkin keskustellaan kahdesta eri asiasta. SMP:n ryhmä on yksimielisesti ykkösasian takana, samoin kuin on varmaan ryhmän edustaja ollut ulkoasiainvaliokunnassa.

Mutta vajaa viikko sitten lähetettiin meille ainakin hyvin epämääräinen kirje, oliko se SKDL:n, vasemmistoliiton, taholta, jossa pyydettiin kannanottoa siihen, että Kuolan päästöjä vähennettäisiin, annettaisiin taloudellista apua ym. Se kirje oli niin epämääräinen, että me emme voineet olla sen kirjeen takana, koska siinä ei mainittu, minkälaiset ovat taloudelliset vaikutukset. Ainakin meillä SMP:läisillä on sen verta selkärankaa, että meidän pitää olla hieman tietoisia, paljonko olemme valmiita uhraamaan.

Esimerkiksi ajatellaan Suomen kansalaisia: Oletteko valmiita uhrauksiin, siihen, että kun tulee budjettineuvottelut, on kansaneläkkeen neljäs vaihe, ollaanko se hyväksymässä? Kyllä silloin tehdään tarkkoja laskelmia, mutta kun ollaan puhumassa Kuolan päästöistä, niin sinne laitettaisiin rahaa niin paljon, että me emme ainakaan tiedä emmekä voi olla tällöin epämääräisten kirjelmien takana. Yleensä nämä asiat lähtevät hallitukselta, ja olisin toivonut, että nämä asiat myös

olisivat lähteneet hallituksen piiristä, kuten tänne eduskuntaan kaikki ovat lähtöisin.

Ensimmäinen varapuhemies: Tohtaan, että kysymys on Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön perustamisesta. Pyydän puhujia pysymään aiheessa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Itse asiaan: Näillä asioilla on se yhteys, että tämän kaltaiset asiat ovat eräällä tavalla universaaleja, siis se, mikä laitetaan yhteen paikkaan, tietysti merkitsee sitä, että olemme kokonaisuudessa mukana. Tässä tapauksessa ed. Aittoniemi käytti puheenvuoron, jossa kytki nämä asiat yhteen. Siitä syntyi keskustelu, joka on ollut äärimmäisen tarpeellinen Suomen tulevaisuuden kannalta.

Ed. Mäkipään äskenen puheenvuoro osoitti, että tästä lähtien SMP:lle pitää laittaa selkokielineen liite mukaan, että siellä ymmärretään, mistä kulloinkin on kysymys.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi leimaverolain 10 ja 12 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 24
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 79

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 79. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 10 ja 12 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laeiksi verotuslain 131 §:n 3 momentin ja perintö- ja lahjaverolain 65 §:n 3 momentin kumoamisesta ja laiksi liikevaihtoverolain 80 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 51
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 80

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 80. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 80 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi etuostolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 104/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 70

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 70. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

kustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 5) ja 6) asiasta.

Yleiskeskustelu:

Ed. Sasi: Arvoisa puhemies! Saanen lyhyesti kommentoida omasta puolestani lunastuslain 31 §:ää ja sen muuttamista tässä asian yleiskeskustelussa.

Tästä asiasta on levitetty varsin runsaasti väärää tietoa, yhtenä esimerkkinä siitä eilisläinen television 20.30:n uutislähetysten selitys siitä, mitä eduskunnassa käsiteltiin. Siinä puhuttiin ansiottomasta arvonleikkauksesta ja siitä nimenomaan etuostolain yhteydessä. Ei ollut kyse etuostolaista, ja mielestäni ei myöskään ole kysymys ansiottomasta arvonleikkauksesta. (Ed. Anttila: Mistä sitten?) — Meidän täytyy kysyä, mistä tässä asiassa on kyse.

Tosiasiassa perustuslakivaliokunta, jonka kannan myös eduskunta on hyväksynyt, on lähtenyt siitä, että kun lunastuslain 31 §:ää muutetaan, kyse on menettelystä, joka täytyy säätää valtiopäiväjärjestyksen vaikeutetussa lainsäädäntöjärjestyksessä, ja se merkitsee sitä, että tältä osin omaisuuden suojaa loukataan.

Meillä taas hallitusmuoto lähtee omaisuusensuojan osalta siitä, että jos on kyse hankkeesta, johon on ryhdytty, niin lunastustapauksissa hankkeesta maksettua lisäarvoa ei tule korvata maanomistajalle tai kellekään muulle, mutta kaikki muu arvo täytyy maanomistajalle korvata. Näinhän aikaisemmin lainsäädännössä on menetelty lailla, joka on yksinkertaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä säädetty, jolloin on korvattu kaikki muu arvo paitsi kaavoitushankkeen tuottama hyöty, joten mielestäni tosiasiassa kyse on siitä, että aikaisemmalla lailla on taattu oikeudenmukainen korvaus, mutta nyt leikataan tuosta korvauksesta jotakin enemmän. Missään tapauksessa kyse ei ole ansiottomasta arvonnoususta tai sen leikkaamisesta. (Ed. Anttila: Mistä sitten?) Mielestäni tilanne on se, että jos maanomistajalle ei korvata maan täyttää arvoa, siinä tapauksessa oikeastaan pitäisi puhua paremminkin varkaudesta eli yhteiskunta ottaa pois jotakin

sellaista, mikä maanomistajalla olisi oikeus saada.

Jos ajatellaan yhteiskunnan kehittämistä, niin mielestäni tärkeätä on se, että yhteiskunnalla täytyy olla suunnittelumahdollisuudet ja yhdyskunnan kehittämismahdollisuudet. Silloin täytyy olla tilaisuus käyttää lunastusmahdollisuuksia, velvoittaa maanomistajia käyttämään omaa aluettaan, mutta siinä tapauksessa, jos lunastusoikeutta käytetään, korvauksen mielestäni kaikissa tilanteissa pitäisi olla täysi korvaus.

Kun tähän lainsäädäntöprosessiin aikaan lähdettiin, niin lähtökohtana oli se, että katsottiin, että asuntojen hinnat ovat viime aikoina meillä nousseet varsin suuresti. Syy, miksi asuntojen hinnat olivat nousseet, oli, että kysyntä ja tarjonta eivät olleet tasapainossa. Kehotan kaikkia edustajia lukemaan mm. Pekka Korpisen tekemän selvityksen asuntojen hintojen kehityksestä, joka osoittaa sen, että nimenomaan kysynnän ja tarjonnan epätasapainotilanteet ovat aiheuttaneet sen, että asuntojen hinnat ovat välillä läheneet hyvinkin voimakkaaseen nousuun, mutta myös nopeasti saattavat sen jälkeen alentua.

Jos asuntopolitiikkaan ja asuntojen hintoihin halutaan vaikuttaa, niin meidän täytyy puuttua näihin kysymyksiin muilla keinoilla eli tässä tilanteessa nimenomaan rahamarkkinoitten tarkoituksenmukaisella kehittämisellä, kilpailun kehittämisellä ja sillä, että pyritään pitämään huolta siitä, että tarjontaa aina on kaikissa tilanteissa olemassa. Tätä tarjontaaahan meillä jossain määrin monopolistinen kilpailu rakennusteollisuudessa on viime aikoina myös heikentänyt. Tosiasiassa ratkaisut asunto-ongelmiin voidaan löytää aivan muuta kautta kuin tämän hallituksen esityksen kautta, jota missään suhteessa en valitettavasti voi pitää onnistuneena.

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Sasille aivan lyhyesti toteaisin ensin, että en ymmärrä, mistä muusta tässä voi olla kyse kuin ansiottoman arvonnousun leikkauksesta. Ainakin tätä sanontaa käytettiin eduskunnan perustuslakivaliokunnassa, kun asiantuntijoita kuulumme. Tässähän suljetaan leikkauksen ulkopuolelle ainoastaan omistajan peruskorjaus- ym. toimenpiteet, joita hän on mahdollisesti maalle tehnyt, sekä inflaatio, mutta ei muuta, muut leikataan pois.

Edelleen haluaisin ed. Sasille muistuttaa siitä, että Tampere on erittäin hyvä esimerkki siitä, että aluerakentamissopimuksella kaupunki antaa tietylle taholle maan, kaavan siihen ja sen jälkeen mahdollisuuden rakentaa ja vielä markkinoida asunnot, mitä sinne rakennetaan. Tässä yhteydessä, kun kaavoitussopimus tehdään, kunta ottaa melkoisen potin rahaa. Eikö nyt Tampereen kaupunki tässä tapauksessa syyllisty juuri tietyllä tavalla maakeinotteluun? Tällaiseen tilanteeseen nyt käsiteltävä lainsäädäntö ei vaikuta tipaakaan eli näillä lääkkeillä ei poisteta sitä ongelmaa, mikä meillä asuntotuotannossa on, että asuntojen hinnat ovat korkeat, koska raakamaan osuus on vajaa 2 prosenttia asuntoneliön hinnassa.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Anttilalle haluan todeta sen, että mielestäni ansiotonta on sellainen arvonnousu, joka johtuu yhteiskunnan toimenpiteistä, jotka kohdistuvat maahan ja jotka eivät johdu maanomistajasta itsestään. Tällainen on mm. kaavoitus. Jo aikaisemmassa laissa on nimenomaan kaavoituksen tuottama hyöty leikattu, ja mielestäni tästä tästä syystä laki olisi voinut olla entisellään, jolloin ansioton arvonnousu olisi leikattu, mutta ehdotettu järjestelmä leikkaa huomattavasti enemmän.

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Keskusta ei toisen käsittelyn yhteydessä tule esittämään yksityiskohtaisia muutosesityksiä esillä oleviin lakiesityksiin, koska tulemme kolmannessa käsittelyssä esittämään näitten lakiesitysten hylkäämistä.

Kun asiaa käsiteltiin ensimmäisen käsittelyn yhteydessä hyvin perusteellisesti, on turha nyt mennä yksityiskohtiin, mutta haluan lyhyesti vain tässäkin yhteydessä huomauttaa siitä, että ensinnäkin raakamaan hinnan osuus on, aivan kuten on tässäkin keskustelussa todettu, todella vähäinen asunnon loppuhinnan muodostukseen ja toisaalta on aika heikot keinot pyrkiä vaikuttamaan siihen, että vaikka raakamaan hintaa kuinka leikattaisiin, leikkaus täysimääräisesti menisi myös asunnon loppuhintaan.

Erityisesti olen pahoillani siitä, että vaikka lähestulkoon kaikki maapolitiikasta vastuussa olevat henkilöt ja tahot kunnalliset keskusjärjestöt mukaan luettuina ovat vaatineet,

että hallituksen tulisi keskittyä olennaiseen eli niihin toimenpiteisiin, joilla kuntien vapaaehtoista maanhankintaa edistettäisiin, niin hallitukselta ei ole riittänyt mielenkiintoa tämän tyyppisiin toimenpiteisiin. Nimitäin yli 99 prosenttia kuntien maanhankinnasta tapahtuu vapaaehtoisin keinoin ja näitä keinoja hallituksen tulisi entisestäänkin lisätä.

Huomautan myös tässä, että mm. parlamentaarinen valtion kaavoitus- ja rakennusneuvosto yksimielisesti kiirehti vapaaehtoisia maapolitiikan toimia. Valitettavasti hallitus ei riittävästi näitä toiveita ole kuullut.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 5, 19 ja 21 a §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi rakennuslain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 103/1989 vp.

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 13

Suuren valiokunnan mietintö n:o 71

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 71. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

51, 52 ja 52 a § hyväksytään keskustelutta.

53 §.

Keskustelu:

Ed. R. Aho: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotuksen 53 § hyväksyttäisiin hallituksen alkuperäisen esityksen eli II vastalauseen mukaisena.

Ed. Kemppainen: Rouva puhemies! Kannatan ed. R. Ahon ehdotusta ja samalla hallitusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. R. Aho ed. Kemppaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. R. Ahon ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 14 ei-ääntä, 33 tyhjää; poissa 75. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

111 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 157/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 72

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 72. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kokko: Arvoisa puhemies! Käsittävänä oleva hallituksen lunastuslain muutosehdotus muuttui valiokuntakäsittelyssä varsin ratkaisevasti. Pohjaksi otettiin enemmistön päätöksellä hallitusryhmien sopima kuntaluettelo, jota ei ollut hallituksen alkuperäisessä esityksessä. Perustuslakivaliokunta antoi lausuntonsa hallituksen esityksen pohjalta. Säättämisjärjestys kyllä säilyy nytkin perustuslakivaliokunnan esittämässä muodossa. Kuitenkin toisenlainen lain sisältö asettaa eri kunnat ja kuntalaiset eriarvoiseen asemaan oikeusturvaa ajatellen. Lunastuksen yleistä tarvetta ei ole asianomaisten kuntien osalta selvitetty. Samoin ei myöskään ole selvitetty näiden kuntien osalta kuntien maan tarvetta.

Arvoisa puhemies! Näihin perusteluihin ja eriväan mielipiteeseen viitaten ehdotan, että käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto uudestaan.

Ed. Siuruainen: Arvoisa puhemies! Tämän lain valmisteluun liittyy hataruuksia ensinnäkin siinä, että tätä lakia on valmisteltu ensin oikeusministeriössä ja sen jälkeen viety eteenpäin ympäristöministeriössä. Kun ottaa huomioon vielä sen, mitä ed. Kokko toi esille, että tämä muutos saattaa kunnat ja kuntalaiset maan eri puolilla hyvin eriarvoiseen asemaan, edellytän, että tämä laki lähetettäisiin lausunnonle perustuslakivaliokuntaan.

Kannatan ed. Kokon tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus, että asiasta hankittaisiin uudestaan perustuslakivaliokunnan lausunto, ja sitä ehdotusta on kannatettu ja kun tämän ehdotuksen hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, on sanotusta ehdotuksesta työjärjestyksen 42 §:n mukaan ensin päätettävä. Kehotan sen vuoksi seuraavia

puhujia lausumaan mielensä tästä ehdotuksesta.

Ed. Ahonen: Arvoisa puhemies! Minusta ed. Kokon ed. Siuruaisen kannattamana tekemä ehdotus kuvastaa varsin selvästi sitä tapaa, jolla nimenomaan keskustapuolueen piirissä suhtaudutaan tänä päivänä asunnon-tarvitsijan tarpeisiin. Pyhä maanomistus näkyy menevän joka paikassa kaiken muun edelle. Asunnontarvitsijasta viis veisataan. Koska valiokunnan tekemä pykälämuutoshan vain lieventää pykälän vaikutusta, ei ole mitään syytä palauttaa asiaa perustuslakivaliokuntaan, vaan kannatan asian asiallisen käsittelyn jatkamista.

Keskustelu uuden lausunnon pyytämisestä perustuslakivaliokunnalta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kokko ed. Siuruaisen kannattamana ehdottanut, että asiasta pyydetäisiin perustuslakivaliokunnalta uusi lausunto.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kokon ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 76. (Koneään. 17)

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

31 §.

Keskustelu:

Ed. R. Aho: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotuksen 31 § hyväksyttäisiin hal-

lituksen alkuperäisen esityksen eli II vastalauseen mukaisena.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. R. Ahon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. R. Aho ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. R. Ahon ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 13 ei-ääntä, 35 tyhjää; poissa 77. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laiksi ammatillisesta aikuis-koulutuskeskuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 12
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4
Suuren valiokunnan mietintö n:o 73

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 73. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 8) asiasta.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskeva lainsäädäntö ja työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskeva uusi lainsäädäntö. Ammatilliset kurssikeskukset aiotaan tämän lain mukaan muuttaa aikuiskoulutuskeskuksiksi ja samalla tehdä merkittäviä muutoksia niiden toimintamahdollisuuksiin.

Nykyisten ammatillisten kurssikeskusten toiminnassa on paljon kritiikin sijaa. Tunnettuja ovat kertomukset siitä, miten työttömiä koulutetaan kurssilla kurssin perään ilman, että kyseinen työtön koskaan työllistyy näiden kurssien avulla. Tällainen koulutustoiminta, joka ei edistä työllistämistä, ei tietenkään ole tarkoituksenmukaista. Kun ammatillisia kurssikeskuksia nyt aikuiskoulutuskeskuksiksi muutetaan, jos tähän ongelmaan voidaan tuoda helpotusta, niin se on hyvä asia.

Mutta kaiken kaikkiaan lait kyllä varmasti tulevat merkitsemään suuria ongelmia nykyisille ammatillisille kurssikeskuksille, kun niiden täytyy sopeutua uuteen systeemiin. Toivottavasti ei liian suuria ongelmia syntyisi, koska ongelmat tulevat kuntien rahoitettaviksi. Meille esitettiin laskelmia, että esimerkiksi Lahden ammatillisen kurssikeskuksen osalta, jos järjestely ei mene sujuvasti, vaikuttaisi pitkälti toista penniä kunnallisen veroäyrin korottamiseen, jos laskut jäävät kunnan rahoitettavaksi. Tässä mielessä siirtymäkautta on syytä hoitaa niin, että taloudellisia ongelmia ei kuntien ja sitä kautta kuntalaisten niskaan tule.

Tähän liittyy toiminta-avustuksen myöntäminen aikuiskoulutuskeskuksille. Hallituksen esityksessä tätä ei ole ehdotettu lakipykälään, vaan se on tarkoitus ottaa asetukseen. Sinne se on tarkoitus ottaa nimenomaan niin, että se on enintään 30 prosenttia. Jotta tässä tilanteessa ne vaikeudet, joita äsken lyhyesti kuvailin, voitaisiin voittaa, toiminta-avustuksen pitäisi olla vähintään 30 prosenttia käyttökustannuksista. Tämä tulee säätää laissa, jotta se varmasti myös toteutuu. Sen vuoksi tulemme —tämä on keskustan, kristillisten ja vasemmistoliiton yhteinen vasta-

lause sivistysvaliokunnassa — tekemään 12 §:ään muutosesityksen.

Työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskevassa laissa on useampia muutosesityksiä. Käyn nämä läpi pykäläjärjestyksessä:

Ensimmäiseen kohtaan on haluttu muutosta, joka liittyy lain tarkoitukseen. Tätä asiaa on käsitelty sivistysvaliokunnassa, joten sivistysvaliokunnan jäsenet voivat sen tarkemmin esitellä. Itse puutun sosiaalivaliokunnassa esillä olleisiin asioihin.

10 §:ssä säädetään koulutuksen keskeyttämisestä. Siinä on puettu kauniiseen muotoon toiminta, joka käytännössä merkitsee oppilaan erottamista ainakin määräaikaaisesti. Tällä hetkellä vastaavia säännöksiä ei ole. Säännökset ovat olleet kurssikeskusten johdosäännöissä. Ikävä kyllä, ainakin aikaisemmin usein on syntynyt ristiriitatilanteita silloin, kun kurssikeskuksen opettajien taholta katsottu, että joku oppilas ei ole riittävän ahkerasti opiskellut, on ollut poissa opiskelusta. Silloin ei riittävästi ole selvitetty syitä, minkä takia poissaolot ovat olleet. Itse ainakin olen joutunut tekemisiin sellaisen tapauksen kanssa, jossa yksinhuoltajaäidin ollessa lasten sairauden vuoksi poissa hänen kohdallaan kurssi keskeytettiin. Nyt lakiin otettava pykälä mahdollistaa sen. Sanotaan vain hienosti, että ”kurssi katsotaan keskeytyneeksi”, vaikka todellisuudessa tässä on koulun taholta tapahtuva keskeyttäminen, puuttuminen oppilaan opiskeluun.

Tästä asiasta ammattikasvatustahallituksen oppilasasiaintoimisto antoi lausunnon, että juuri se on näitä asioita joutunut käsittelemään ja todennut ne ongelmat, mitä näissä asioissa on ollut. Toimiston lausunnossa todetaan, että ”esitetystä muodossa lain 10 § ei edistä ammatillista koulutusta ja ammatitaidon saavuttamista, vaan johtaa toimiston käsityksen mukaan epäoikeudenmukaisuuteen ja kohtuuttomuuteen”. Toimisto viittaa useisiin aiempiin toimistoon tulleisiin valituksiin, kanteluihin ja muihin yhteydenottoihin. Mielestäni nämä ovat erittäin painavat perustelut, jos ammattikasvatustahallituksen oppilasasiaintoimisto näin toteaa ja esittää, että vähintään, mitä asian osalta tulisi tehdä, olisi liittää siihen valitusmahdollisuus. Tämä pitäisi mielestäni ottaa huomioon ja muuttaa 10 §:n 4 momenttia niin, että nyt kun siinä kielletään muutoksenhaku, niin se mahdollistettaisiin.

Lapsiperheiden erityistuesta säädetään 16 ja 17 §:ssä. Kansaneläkelaitos esitti sosiaalivaliokunnalle, että pykälä muutettaisiin, koska hallituksen ehdottama järjestely on kolmilapsisten perheiden osalta erittäin monimutkainen. Se aiheuttaa hyvin paljon työtä ja tarveharkintaa. Juuri tarveharkinta, jota edellytetään kolmilapsisten perheiden osalta, aiheuttaa paljon työtä, perheiden tulojen tutkimista suurennuslasilla. Kelan näkemyksen mukaan tällaisen työmäärän tekeminen 33 markan etuutta varten on suhteetonta. Sen vuoksi Kela esitti yksinkertaista järjestelyä niin, että kolmilapsisten perheiden tuki maksettaisiin niin kuin vähintään nelilapsisten perheiden tuki jo hallituksen esityksenkin mukaan, että tarveharkintaa ei ole, vaan erityistuki maksettaisiin tietyillä periaatteilla.

Tätäkin muutosta sosiaalivaliokunta ei ollut valmis tekemään, ainoastaan tekninen lipsahdus, joka lakiesitykseen oli jäänyt, korjattiin, mutta sisältömuutosta ei tehty. Ihmettelen suuresti, että kun meillä on julkisen hallinnon selonteko valiokuntien käsittelyssä, jonka kauniina periaatteena on se, että pitäisi yksinkertaistaa säännöksiä ja vähentää byrokratiaa, olla palveluhenkinen jne., niin kuin käytännössä tehdään uusia säännöksiä, niin tehdäänkin entistä monimutkaisempia ja entistä suurempaa työtä vaativia. Mielestäni tässä ei ole mitään järkeä. Toivon, että edustajat vielä kerran harkitsevat tätä asiaa, että työvoimapolitiittisen koulutuslain 16 ja 17 § muutettaisiin niin kuin tulen ed. Astalan jättämän vastalauseen mukaisesti esittämään.

Tämän asian käsittely on ongelmallinen sen takia, että vaikka sosiaalivaliokunta on aiemmin käsitellyt työllisyyskoulutusta ja valiokunnalla on se asiantuntemus, mikä on vuosien varrella kertynyt, kun näitä useaan otteeseen on käsitelty, niin nyt sosiaalivaliokunta antoi vain lausunnon sivistysvaliokunnalle, joka ei ole perillä näistä asioista. Sosiaalivaliokunta ei halunnut ottaa asiaan kantaa, vaan halusi jättää asian sivistysvaliokunnan päätettäväksi varsinkin, jos oli vähääkään sellainen kysymys, mistä oli erimielisyyttä. Mutta enemmänkin näen juuri niin, että haluttiin vain jättää tämä asia. Meillä oli muita töitä, ei haluttu paneutua tähän asiaan eikä ottaa vastuuta tästä ja näin jätettiin tämä asia hoitamatta. Tästä seuraa, että sivistysvaliokunta ei näihin asioihin ole pa-

neutunut, koska sillä ei ollut meidän koke-mustamme eikä se tunne näitä ongelmia niin tarkoin. Pidän tätä erittäin valitettavana.

Sama ongelma tulee esille 30 §:ssä vielä oikeastaan huipentuneena, koska sen osalta sosiaalivaliokunnan lausunnon perusteluissa esitetään, että pykälä tulisi muuttaa. Mutta kokoomus alkoi panna hanttiin valiokunnassa, vaikka tämä oli sosiaali- ja terveysministeriön ja työministeriön esitys. Ministeriöiden esitykset poikkesivat jonkin verran toisistaan, ne oli eri tavalla kirjoitettu, mutta ministeriöt kuitenkin esittivät, että pykälä muutettaisiin. Mutta kokoomuslaiset eivät tätä uskaltaneet tehdä, koska työnantajapuoli tietojeni mukaan vastusti tätä muutosta. Vaikka valiokunnassa ensin oli ehdotettu pykälää muutettavaksi, niin äänestyksen jälkeen se poistettiin sieltä ja vain perustelut jäivät. Tällainen lausunto on tietysti erittäin epälooginen.

Viitaten juuri siihen, mitä äsken sanoin, että kun sivistysvaliokunta ei ole näiden asioiden erikoisvaliokunta, niin sielläkin pykälä jätettiin muuttamatta. Nyt olen kuullut, että jossain ollaan hankkimassa, että tätä pykälää kuitenkin muutetaan, jos ei nyt, niin viimeistään ensi vuoden budjetissa. Mielestäni tässäkään ei ole mitään järkeä, että tällä tavalla lainsäädäntöä tehdään. Pykälä, joka koskee opintososiaalisten etuuksien rahoitusta, myös yksinkertaistaisi järjestelmää ja sen vuoksi on perusteltu.

Muut pykälämuutokset liittyvät aikaisemmin esillä olleisiin muutoksiin, joten niiden osalta ei tarvitse enempää perusteluja.

Arvoisa puhemies! Teen muutosehdotukset yksityiskohtaisessa käsittelyssä. Kakkoslain osalta tulen tekemään pohjaesityksen.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ammatillisten kurssikeskusten osalta ed. Stenius-Kaukonen on sikäli oikeassa, että kun nämä lait olivat tulopoliittisen ratkaisun osia, niin usein käy niin, että kun sovitaan, että tietynä aikana uudistus tulee voimaan, niin näiden asioiden pukeminen laiksi ei käytännössä olekaan helppoa. Tämä sosiaalivaliokunnassa todettiin ja sen takia evästyksenä sivistysvaliokunnalle nimenomaan edellytettiin, että rahoitus mm. valtion toiminta-avustuksen vähimmäismäärän osalta turvattaisiin ja samoin selvi-

tettäisiin mahdollisuudet pitkäaikaisin sopimuksin varmistaa koulutuksen jatkuvuus, koska kurssikeskusten muuttuminen aikuiskoulutuskeskuksiksi on aikamoinen haaste ympäri Suomea: mitä näille tulee uudessa tilanteessa tapahtumaan. Tarvittaessa esitettiin myös sitä, että siirtymäaika jatkettaisiin ja omien tilojen hankkimista tukemalla kevennettäisiin keskuksien taloutta.

Samaten korostimme sitä, että tämän sekä valtakunnallisesti että paikallisesti pitäisi tapahtua yhteistyössä henkilöstöjärjestöjen kanssa. Tällä hetkellä esimerkiksi kurssikeskusten sivutoimipisteissä maalaiskunnissa aika tavalla pelätään, mitä näille sivupisteille tulee tapahtumaan. Siellä henkilöstö on kovinkin peloissaan.

Mitä tulee opiskelijan asemaan, korostaisin edelleen sitä, että 10 §:ssä ei ole kysymys erottamisesta, vaan siitä, että jos henkilö esimerkiksi on kuuden kuukauden keittäjän kurssilla ja on neljä kuukautta siellä poissa, niin on syy mikä tahansa, ei tällaisesta henkilöstä tule keittäjää siinä tarkoituksessa kuin pitäisi, mutta siinä ei ole kysymys erottamisesta.

30 §:n osalta yhdyin kyllä siihen kritiikkiin, minkä ed. Stenius-Kaukonen esitti.

Ed. Pohjanoksa (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen puuttui sivistysvaliokunnan kykyyn arvioida koulutusta. Olen aivan varma, että sivistysvaliokunnalla on tarpeeksi kykyä arvioida myös aikuiskoulutuksen osuudelta tätä lakia.

10 §:ää ei todellakaan ole tarkoitettu rangaistuspykäläksi. On kysymys myös opettajan ja kouluttajan kyvystä arvioida, milloin opiskelijalla ei ole tarpeellista kykyä ja mahdollisuutta suorittaa koulutusta loppuun. Tilannehan on myös sellainen, että opiskelijalla on oikeus itse esittää oma arvionsa tilanteesta, jossa hän elää. Jos elämäntilanne on sellainen, ettei hän sillä hetkellä pystykään koulutusta käymään loppuun, niin toki hänellä on mahdollisuus hakeutua uudelleen koulutukseen.

Ylellä sanoisin, että ehkä on viisasta, että joku muu kuin opiskelija itse tekee ratkaisun, jolloin hänen omanarvontuntonsa säilyy hyvänä.

Ed. Joenpalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen ku-

ten koko oppositio on aivan oikeassa, kun käsitellään lakia ammatillisesta aikuiskoulutuskeskuksesta. Tämä lainmuutos tulee merkitsemään niille kunnille, joissa ammatillisia kurssikeskuksia on, todella suuria taloudellisia vaikeuksia. Kurssikeskusten oppilasmäärät vähenevät ja sitä kautta saadut tulot, joilla kurssikeskusten menot on katettu, vähenevät, ja näin ollen kuntien on erotus itse jotenkin hoidettava.

Kun kurssikeskusverkosto on perustettu valtiovallan esityksestä ja toivomuksesta, niin se muutos, jota oppositio on esittänyt, että on turvattava vähintään 30 prosentin kustannukset, on ehdottoman oikein. Tällaisen puolesta tulisikin kaikkien, jotka ovat kurssikeskuspaikkakunnilta, esiintyä.

Näissä mietinnöissä tarkastellaan täysin riittämättömästi sitä, mitä tapahtuu kurssikeskusten antamalle valtakunnalliselle koulutukselle. Esimerkiksi meillä Forssassa annetaan ainoana oppilaitoksena ajoneuvonosturikurssikoulutusta, siellä on kalusto, siellä on opettajat. Tällä lakiesityksellä ei suunnitelmista kerrota eikä turvata sitä, mitä tapahtuu laitoksen opetukselle ja alan opetukselle yleensä tässä maassa.

Oppositio on todella täysin oikeassa vastalauseessaan tässä asiassa.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oppositio ei ole oikeassa ainoastaan tässä asiassa vaan hyvin monessa asiassa, mitä täällä tämän kevään aikana on esitetty, varsinkin sosiaalivaliokunnan osalta.

Puheenjohtaja Skinnarin puheet ovat suurin piirtein aina alkaneet samalla tavalla. Onkin ollut ongelma, että asioita, joista me olemme samaa mieltä periaatteessa, me emme pysty muuttamaan — taikka te ette pysty muuttamaan hallituksen esityksiä. Tämä on aiheuttanut erittäin suuren ongelman sosiaalivaliokunnan työhön.

Aikaisemmin oli paljon paremmat mahdollisuudet ilmiselvää epäkohtia valiokunnassa korjata, mutta tämän eduskunnan aikana ei. Vaikka sosialidemokraatit ovat viemässä tätä lakia läpi, niin tämä johtuu kyllä pääasiassa kokoomuksesta, joka panee hanttiin joka asiassa hallituspuolueena.

Ed. Pohjanoksa sanoi, että minä en arvosta sivistysvaliokunnan kykyä arvioida koulutuspolitiikkaa. Puhuinkin lähinnä sosiaalipo-

liittisestä näkökulmasta, jota sivistysvaliokunnalla ei ole, ja sen näkee asian käsitteilyssä.

Mitä tulee esimerkiksi erottamiseen, niin tässähän nimenomaan on kyse siitä, ettei opettajakaan kykene aina arvioimaan asiaa oikein. Hänellä on subjektiivinen näkökulma. Kun se annetaan nyt yksin opettajan päätettäväksi käytännössä — tietysti koulutuspalvelujen tuottaja sen päätöksen tekee, mutta käytännössä se perustuu opettajan mielipiteeseen — niin on epäoikeudenmukaista, että oppilaalla ei ole oikeutta edes valittaa asiasta.

Ed. Gustafsson: Arvoisa puhemies! Käytin eilen illalla asian ykköskäsittelyssä varsin perinpohjaisen, laajahkon puheenvuoron asiasta. On harmi, että silloin edustajia oli valitettavan vähän paikalla. En kuitenkaan tykkää siitä tyylistä, että eduskunnassa pidetään suunnilleen samat puheenvuorot monta kertaa. Sen vuoksi en nyt käytä sitä eilistä puheenvuoroa toistamiseen.

Totean kuitenkin tässä yhteydessä sen, että sivistysvaliokunta erittäin perinpohjaisesti käsitteli ammatillisia kurssikeskuksia koskevaa lainsäädäntöä, ja erityisesti mietintöön kirjassimme seurannan tärkeyden. Kyseessä on iso muutos. Kun ed. Ilkka Joenpalo minusta aivan oikein esimerkiksi yhden yksityiskohdan kaivoi esille, niin meillä on tästäkin asiasta kirjattu mietintöön seuraavaa: ”Lisäksi tulee seurata ns. valtakunnallisen koulutuksen saatavuutta, jotta myös kysynnältään paikallisesti vähäisten mutta tärkeiden koulutusalojen opetus voitaisiin turvata.” Ylipäätänsä olemme edellyttäneet, että seurannassa välittömästi tartutaan havaittuihin epäkohtiin ja ongelmiin kiinni.

Myös toiminta-avustuksen kohdalta valiokunta kirjasi mietintöönsä hyvin lähellä oppositiota olevan käsityksen siitä, että toiminta-avustus olisi vähintään 30 prosenttia käytökustannuksista nimenomaan siirtymävaiheessa. Sekin on asia, jota seurantatyöryhmässä tulee tarkoin seurata ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta käsitteli hyvin perusteellisesti nämä kaksi lakia ja pidempiaikaisesti ennen kaikkea ensimmäistä eli aikuiskoulutuskeskuksia koskevaa lakia, jopa niin tarkkaan,

että teimme tästä myös opintomatkatvierailuja ja halusimme paikan päällä kuulla, mitä ongelmia on odotettavissa.

Onhan selvää, että laki nykyhengen mukaisesti mittaa koulutuksesta tyhjän ”klapin” pois ja pyrkii tehokkuuteen. Tämä on luonnollisesti huoli ei vain paikkakuntakohtaisesti vaan myös aluepoliittisesti, miten koulutustarjonta säilyy eri puolilla maata elinkeinoelämän tarpeita vastaavasti. Lakihan tuo sen periaatteellisen muutoksen, että nykyiset kurssikeskukset muuttuvat aikuiskoulutuskeskuksiksi ja toimivat ostopalveluperiaatteella. Silloin kun tällainen periaate on, joudutaan kilpailuun a) määrästä, b) laadusta.

Kurssikeskukset, tulevat aikuiskoulutuskeskukset, voivat olla kuntien, kuntainliittojen tai yksityisten säätiöiden omistuksessa, ja sieltä omistajatahosta käsin tulee myös ns. rahallinen kilpailu. Silloin kun laadusta kilpailaan, on selvä asia, että taustalla oleva rahavoima on määräävä. Näin ollen tuleva valtionosuusuudistus, joka tuo kunnille hyvin suuria rahallisia paineita sivistyspuolelle ja sosiaali- ja terveystieteille jne., on selvästi kytkyksissä myös tähän, kauanko kovassa kilpailussa olevat kurssikeskukset sitten pärjäävät, kunnes ovet on pantava kiinni.

Kun otetaan huomioon vielä, että samanaikaisesti muutama viikko sitten teimme ammatillisia oppilaitoksia koskevan tuntikehyslain ja sekin tulee verottamaan niitä kouluja, joissa linjat eivät ole täysiä ja on ainakin satunnaisestikin vajaakäyttöä, niin tässä on syytä huoleen.

Nämä kurssikeskukset, aikuiskoulutuskeskukset, eivät kilpaile vain keskenään, vaan kilpailevat myös paikkakunnalla ja lähiseudulla olevien ammatillisten oppilaitosten kanssa. On selvää, että seudullista suunnittelua tarvitaan, koska ei ole mitään mieltä kilpailuttaa toinen toistansa kuoliaaksi, vaan erikoistua tarjoamaan erilaista koulutusta, niin että elinkeinoelämä voi työvoimansa kouluttaa tällä alueella.

Tämän päivän aikuinen voi hakea itselleen aikuiskoulutusta ei vain näistä aikuiskoulutuskeskuksista vaan normaaleista ammatillisista oppilaitoksista. Siellä, missä perinteisesti on nuorisokoulutusta annettu, he istuvat samoilla penkeillä ja samoissa työsaleissa. Nyt on kysymys vain laadusta ja myös siitä, mihin mahtuu tai mihin pääsee.

Oppositio oli yksimielinen tämän aikuis-koulutuskeskuslain vastalauseen osalta. Juuri edellä mainituista syistä, mitä ed. Stenius-Kaukonenkin toi esille, me pelkäämme, että muutos on organisatorisesti ja toiminnallisesti niin raju ja tulee nopeasti voimaan, että siihen tarvittaisiin jonkinlaista takuupykälää. Se takuupykälä on vastalauseessamme 12 §, jossa vaaditaan toiminta-avustusta vähintään 30 prosenttiin, hallituksen esityksessähän se on enintään 30 prosenttia.

Ed. Gustafsson on oikeassa, että mietinnössä on siitä maininta, mutta valitettavasti hallituspuolueet sivistysvaliokunnassa eivät jaksaneet tai eivät välittäneet viedä sitä pönteekään saakka. Kun me emme ole edes ponsia saaneet konkreettisesti toimimaan, niin minä en tämmöisiin korostamisiin ja mielipiteisiin mietinnössä paljonkaan usko. Mutta toivoo sopii, että tätä seurataan ja seurannan tuloksena tuodaan meille tarvittavat muutokset niin, että se on sitten vähintään 30 prosenttia, koska ymmärrän, että myös hallituspuolueiden ja meidän vastalauseemme perusajatus ja huoli on sama, mutta jostain syystä tahtoa tuon turvapykälän aikaansaamiseksi ei löytynyt tällä kertaa sivistysvaliokunnasta.

Lisäksi törmäsimme sellaiseen asiaan, että kun nämä toimivat ostopalveluperiaatteella, ne onnelliset aikuiskoulutuskeskukset, jotka tuovat voittoa, joutuvat kunnallislain mukaisesti, jos on kunnallinen omistaja, tilinpidossaan palauttamaan omistajayhteisölle sen voiton. Meidän vastalauseessamme johdannossa todetaan, että tämä voitto tulisi jättää oppilaitoksen sisäiselle päätökselle, johtokunnan päätökselle niin, että sen rahan turvin voitaisiin nimenomaan sitä kurssikeskusta eli aikuiskoulutusyksikköä ja sen ope-tusta kehittää.

Tähän me emme täysin saaneet vastausta, ottaako se kunnallista kiinni vai mistä, mutta saimme ymmärtää ministeriön taholta, että se joka tapauksessa on sidoksissa tilin-pitoon ja varsinaista voittoa ei saa tuottaa. Se kyllä käy lain perusteluistakin selville. Lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen esittämään ensimmäisen lain 12 §:n muutosta vastalauseen mukaisesti.

Toinen laki koskee työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta. Ed. Stenius-Kaukonen on oikeassa kritiikissään sikäli, että yleisesti ottaen työllisyyskoulutusta koskevat lait ovat

menneet sosiaalivaliokunnan käsittelyyn ja sitä kautta sen asiantuntemus on kehittynyt. Jostain syystä tämä laki tuli sivistysvaliokun-taan, ja me luotimme kuin pukki sarviinsa sosiaalivaliokunnan lausuntoon, mutta yllä-tys, yllätys, se ei ollutkaan yksimielinen. ja näin ollen meillä tuli tässä tavallaan aikapula ymmärtääkseni. Emme olleet riittävästi va-rautuneet sosiaalivaliokunnan erimieliseen lausuntoon, ja meillä oli liian vähän asian-tuntijakuulemista tältä osin.

Loppujen lopuksi 30 § opintososiaalisten etuuksien rahoituksen osalta johti siihen, että hallituspuolueet vakuuttivat, että tämä on iso periaatteellinen kysymys ja se tehdään budjettilakina ja tuodaan syksyllä uudelleen tänne.

Keskusta ei ole mukana 30 §:n osalta sen takia, että me vieroksumme sitä byrokratiaa, jota vasemmistoliiton vastalauseen tekstiin on sisällytetty: ”työttömyyskassalle makset-tavasta valtionosuudesta hallintokuluihin”. Toisin sanoen tässä tavallaan sosiaali- ja terveystieteiden kautta juoksevaa rahoitusta siirretään työvoimapuolen kautta tapahtu-vaksi ja vielä hallintokuluihin valtionosuuk-sina. Samanaikaisesti kun eduskunnassa kä-sitellään hallinnon keventämistä selonteon muodossa, ei ole mitään mieltä lähteä hajot-tamaan ja luomaan tämmöistä rinnakkaista ja kerrannaista järjestelmää. Tältä osin jä-timme kantamme 30 §:n osalta auki ja haluamme siihen paneutua mahdollisesti syk-syllä tulevan lakimuutoksen osalta. Vielä emme tiedä sitä kantaa sitten, missä muo-dossa se tulee, olemmeko mukana vai emme.

Muilta osin tämä keskustan vastalause, jossa myös kristilliset ovat mukana, on sa-manlainen kuin vasemmistoliiton eli 10, 16 ja 17 §:n osalta.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta erotta-misesta vielä sen verran, että eihän siinä ole kysymys yksistään siitä, että joku toinen ihminen tekee toisen puolesta päätöksen — joka on nykyaikana aika lailla kyseenalainen periaate ottaen huomioon tasavertaiset ihmis-oikeudet, mitä kokoomus täällä esitti. Siinä-hän on kysymys myöskin siitä, että jos oppilas erotetaan ja hänellä ei ole valitusoi-keutta ja jos käykin näin, että syyttä suotta on erotettu, niin se koskettaa myöskin hänen toimeentuloaan ja hänen opintososiaalisia etuuksiaan.

Erityisesti ihmettelen, että tähän eivät hal-

lituspuolueet ole lähteneet sen takia, että nyt joudutaan semmoiseen tilanteeseen, että ammatillisissa oppilaitoksissa istuvat naapuripulpeteissa henkilö, jolla on valitusoikeus erottamisesta, nuorisoasteen opiskelija, ja aikuisopiskelija, jolla ei tämän lain mukaan ole oikeutta erottamisesta valittamiseen. Nimitäin yleisten ammattikoulujen lainsäädännössä on oppilaalla oikeus tehdä erottamisesta valitus ammattikasvatushallitukselle. Ja vaikka AKH yhdistetäänkin mahdollisesti ensi vuonna, niin jokin vastaava hallintoinstanssi tulee olemaan sillä puolella. Nyt samaa oikeutta tämän lain puitteissa aikuisopiskelijalle ei anneta. Se on ristiriitaista ja epäoikeudenmukaista. Siksi 10 § on myös meidän vastalauseessamme.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tarkoitus on vielä selventää tätä. Erottamispykälät menevät ammatillisten koulujen pykälien mukaisesti, mutta että opiskelu katsotaan keskeytyneeksi, on aivan uusi, ylimääräinen menettely ja käytännössä myöskin erottamiskeino. Siis varsinaisesta erottamisesta kurinpidollisena toimenä on valitusmahdollisuudet näissäkin tapauksissa, mutta jos katsotaan, että opiskelu on keskeytynyt, siitä ei voi valittaa.

Kun ed. Skinnari aikaisemmin toi esille, että jos joku on kuuden kuukauden kurssista neljä kuukautta poissa, ei hänestä tule keittäjää tai emäntää, mikä se oli. Ei tietenkään tule, eikä tällaisessa tilanteessa varmasti kukaan olekaan sitä mieltä, ettei näin voitaisi menetellä. Mutta kun käytännössä tilanteet ovat olleet sellaisia, että jos 3—7 päivää on ollut ns. luvattomia poissaoloja, niin on voitu jo nykyisin johtosääntöjen perusteella erottaa opiskelija. Tämä on aivan muuta kuin neljän kuukauden poissaolo. Tämän tyyppisistä asioista on ollut runsaasti riitoja. Jos on opettaja, joka ei satu pitämään jostain opiskelijasta, niin tämä voi johtaa mielivaltaan, ja sen vuoksi esitämme valitusmahdollisuutta myöskin 10 §:n uudesta menettelystä.

On tietysti selvää, että useat näistä tapauksista varmasti ovat sellaisia, että ei opiskelijakaan, jonka opiskelu katsotaan keskeytyneeksi, jos todella on aihetta näin menetellä, lähde siitä valittamaan. Mutta ristiriitaisissa tapauksissa valitusmenettely on tarpeen.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan näin terminologi-

sesti, niin kuin ed. Stenius-Kaukonen todistaa. Mutta keskeyttäminen edellyttää useimmissa tapauksissa myös erottamista. Ja jos ensimmäisen asteen toimesta ei ole valitusoikeutta, niin tietenkin tämä on vielä komplisoidumpi itse yksilön kannalta. Loppujen lopuksi oikeusturva tulisi olla kaikilla sekä nuoriso- että aikuisopiskelijoilla.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle ja ed. Rengolle vastauksena keskeyttämisasiin: Se ei ole niin paha, miltä se näyttää. Jos oppilas on niin paljon pois kurssilta, että hän ei pysty suorittamaan sitä, se katsotaan keskeytyneeksi. Hänellä on oikeus tulla seuraavalle kurssille, ja mitä silloin enää on väliä, jos hänellä on menossa valitus, joka vie pitkän aikaa, kun hänellä on mahdollisuus tulla joko puolen vuoden tai vaikka muutaman viikon kuluttua alkavalle uudelle kurssille. Joten kyllä hänen oikeusturvansa on taattu.

Ed. Jääskeläinen: Herra puhemies! Olisin ed. Rengon puheenvuorosta ottanut pari kohtaa. Kun hän oli huolissaan nimenomaan toisessa laissa eli ammatillisten oppilaitosten tuntikehyslaissa olevista pienryhmistä, niin nimenomaan sivistysvaliokunta edellytti, että näitten toimintaa seurataan. Tässähän on kolmen vuoden siirtymäkausi. Sen jälkeen, jos työvoima- tai elinkeinopoliittisista syistä on tarpeen jatkaa koulutusta, niin sivistysvaliokunnan mielestä sitä jatketaan.

Sitten ammatillisten oppilaitosten kilpailemisesta. On erittäin tervettä, että kun ne nyt tulevat sille alueelle, jolla myöskin suoritetaan ammatillisia tutkintoja tai osia siitä, niin rehti kilpailu näitten ja muitten ammatillisten oppilaitosten välillä vallitsee.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Ed. Jääskeläiselle toteaisin, että jos olisikin niin helppoa, että sivistysvaliokunnan kanta olisi sama kuin valtiovarainvaliokunnan kanta ja valtiovarainministeriön kanta, niin eihän tässä olisi huolta tehdä eduskuntatyötä kansanvallan pohjalta. Mutta kun ei näin ole. Nimittäin tuntikehys on tehty ns. nollaratkaisulla. Siihen ei käytetä ministeriöiden, ei kummankaan, ei opetusministeriön eikä valtiovarainministeriön, mukaan lisää rahaa.

Tässä suhteessa voisi sanoa, että sivistysvaliokunnalla on vähän kuin tyhjän päällä nämä ponnet. Mutta toivottavasti hallituspuolueet valvovat, että budjetissa siihen varaudutaan ja saamme tarvittaessa lisää tuntehykseen myös ammatilliselle puolelle.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—4 §, 1 luvun otsikko, 5—9 §, 2 luvun otsikko, 10 ja 11 § hyväksytään keskustelut-

12 §.

Keskustelu:

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa, kuin se on kirjoitettu sivistysvaliokunnan mietinnön vastalauseessa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Renko ed. Stenius-Kaukonen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Rengon ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 46 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 75. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

13 ja 14 §, 3 luvun otsikko, 15—21 §, 4 luvun otsikko, 22 §, 5 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta toisen lakiehdotuksen 1—13 §, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 2 ja 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä viidennen lakiehdotuksen 10 d §, 12 ja 12 a §, 4 luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 20

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5

Suuren valiokunnan mietintö n:o 74

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 74. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin sivistysvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Sillanpää: Herra puhemies! Kannatan ed. Rengon ehdotusta, joka pääsääntöisesti merkitsee sitä, että sekä oppilaiden oikeusturva että sosiaaliturva merkittävästi paranisivat, jos ehdotus tulisi hyväksytyksi.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Kemppainen: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Renko ed. Sillanpään kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus. Ed. Stenius-Kaukonen ed. Kemppaisen kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin on äänestettävä niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Rengon ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Rengon ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 69 jaa- ja 29 ei-ääntä, 22 tyhjää; poissa 79. (Koneään. 20)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Rengon ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Rengon ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Rengon ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 75. (Koneään. 21)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—5 §, 1 luvun otsikko, 6 ja 7 §, 2 luvun otsikko, 8—10 §, 3 luvun otsikko, 11—14 §,

4 luvun otsikko sekä 15 § hyväksytään keskustelutta.

16 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Jotta tekisimme byrokratiatalkoita lopuksi edes vähäsen, ehdotan, että 16 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Kemppainen: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Kemppaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 76. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

17—25 §, 5 luvun otsikko, 26—34 §, 6 luvun otsikko, 35 §, 7 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi opintotukilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 44
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6
Suuren valiokunnan mietintö n:o 81

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 81. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 a, 2, 3 ja 10 §, 10 §:n edellä oleva väliotsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus poronhoitolaksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 244/1989 vp.
Toivomusaloite n:o 493/1989 vp.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 7
Suuren valiokunnan mietintö n:o 69

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 69. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Jääskeläinen: Herra puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä viime viikolla annoin kiitokset maa- ja metsätalousvaliokunnalle hyvästä työstä niiden muutosten osalta, joita poronhoitolakiin oli tehty. Kuitenkin olisin vielä toivonut, että 31 §:ssä, joka on otsikoitu ”Vahinkojen ehkäiseminen”, olisi saamelaiden kotiseutualue käsitelty samalla tavalla kuin koko muukin poronhoitoalue on käsitelty. Toivoisin, että problematiikkaa, joka syntyy saamelaisalueen ja muun poronhoitoalueen välillä, seurattaisiin ja ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, mikäli ongelmia ilmenee.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, 1 luvun otsikko,

6—20 §, 2 luvun otsikko, 21 ja 22 §, 3 luvun otsikko, 23—27 §, 4 luvun otsikko, 28—30 §, 5 luvun otsikko, 31—40 §, 6 luvun otsikko, 41 ja 42 §, 7 luvun otsikko, 43—55 §, 8 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laiksi tieliikennelain muuttamisesta ja laiksi pysäköintivirhemaksulain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 37
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 3
Suuren valiokunnan mietintö n:o 75

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 75. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 28 a ja 105 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotukset laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 8
Lakialoite n:o 6
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4
Suuren valiokunnan mietintö n:o 76

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o

76. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 63—65, 68—80, 80 a, 81, 82, 82 a — 82 d §, 5 luvun otsikko, 94 ja 95 §, 7 luvun otsikko, 102 §, 8 luvun otsikko, 106 ja 108 a §, 9 luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotukset laiksi asumisoikeusasunnoista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 59

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 6

Suuren valiokunnan mietintö n:o 77

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 77. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lehtosaari: Herra puhemies! Nyt toisessa käsittelyssä oleva lakiesitys asumisoikeusasunnoista herätti valiokuntakäsittelyssä monia kysymyksiä, jopa lievää hämmennystä. Tähän sekavaan lakiesitykseen valiokunta tekikin muutamia korjauksia, joitten ansiosta lakiesitys jossain määrin parani.

Hallituksen toimesta on annettu ymmärtää, että tämän lain myötä asunto-ongelmat poistuisivat. Tällaiset toiveet on syytä viihteistää tässä vaiheessa unohtaa. Valiokunnassa oltiin lähestulkoon yksimielisiä siitä, että tällä lakiesityksellä ei asuntojonoja lyhennetä eikä poisteta niitä ongelmia, joita asuntorintamalle on kasaantunut.

Keskustan edustajien toimesta esitimme valiokuntakäsittelyssä, että tämä uusi asuntomuoto olisi kohdistettu erityisesti nuorille perheille, joilla kynnys omaan asuntoon on kaikkein korkein. Valiokunnassa tähän tulikin oikean suuntainen muutos, joskin riittämätön. Perusteluihin tuli maininta, että asumisoikeuden haltijaksi tulisi hyväksyä vain alle 30-vuotiaat. Tämä olisi tullut kirjata myös suoraan lakitekstiin.

Näkemyksemme erosi hallituksen esitykseen nähden myös asumisoikeusmaksun määrästä. Me esitimme, että asumisoikeusmaksuksi tulisi määrätä enintään 10 prosenttia eikä 15 kuten hallitus esittää. Tältä osin tulemme palaamaan asiaan lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Herra puhemies! Niin kuin totesin, tätä lakia on markkinoitu asunto-oloja kohentavana lakiesityksenä. Valitettavasti taas kerran kansalaiset, varsinkin nuoret perheet, joutuvat pettymään hallituksen antamiin lupauksiin.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaari ilmoitti, että hallitus on esityksessään todennut, että asumisoikeusasunnoilla poistetaan asuntopula Suomesta. Näinhän ei todellakaan ole. Hallitus ei ole näin ilmoittanut eivätkä hallituspuolueen jäsenetkään ole tätä mieltä. Kysymys on nimenomaan siitä, että tällä järjestelmällä tuodaan vaihtoehtoja suomalaiseen asuntopolitiikkaan. Toivottavasti tämä vaihtoehto muodostuu sekä asukkaiden että perustettavien asumisoikeusyhdistysten kannalta sellaiseksi, että tulevaisuudessa yhä suurempi osa suomalaisesta asuntokannasta on asumisoikeusasuntoja.

Mitä tulee siihen, kenelle asumisoikeusasunnot kohdistetaan, ei ole kyllä mitään mieltä siinä, että lakiin kirjataan rajoja, jotka voivat asumisoikeusasuntoon tulla, koska tavoitteena on se, että asumisoikeusasunnot ovat vailla minkäänlaisia rajoja tulevaisuudessa, niin että asumisoikeusasuntoon pääseminen riippuu nimenomaan asukkaiden omasta aktiivisuudesta niin, että asumisoikeusyhdistykset muodostuvat henkilöistä, jotka näitä asuntoja hakevat ja ovat kiinnostuneita myös hallitsemaan asumisoikeusyhdistysten kautta asuntoja ja aktiivisesti vaikuttamaan siihen, mitä heidän asumisessaan tapahtuu.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Meillä tarvitaan välttämättä yhteiskunnan lujempaa otetta asuntopolitiikkaan. Ylipääntänsä tarvitaan asuntopolitiikkaa. Markkina-voimat eivät ihmisten asunto-ongelmia kykene ratkaisemaan. Vuokra-asuntoja ei ole saatavilla, ja omistusasunnot ovat huikean kalliita. Tarvitaan sellaisia toimenpiteitä, joilla tehostetaan jo olemassa olevien asuntopoliittisten keinojen käyttöä, eli lisää aravalainoitettuja vuokra-asuntoja, lisää aravaomistusasuntoja, mutta myös uusia keinoja, mm. tehokasta maapoliittista keinovalikoimaa, paljon tehokkaampaa kuin ne lait, joista tänään täällä toisessa käsittelyssä päätettiin. Tarvitaan myös toisenlaista rahapolitiikkaa, jolla voitaisiin vaikuttaa siihen, millä ehdoilla asuntolainoja on saatavissa.

Mutta tarvitaan varmasti ihan uusiakin vaihtoehtoja, keinoja. Asumisoikeusasunnot voivat olla tällainen keino. Eduskuntahan itse otti kantaa kuluvaan vuoden budjettia käsiteltäessä siihen, että tällainen vaihtoehto meillekin tulisi saada. Samaten toinen lakivaliokunta, joka tässä talossa asuntopoliittista lainsäädäntöä käsittelee, on useassa miehinnössään ottanut kantaa tämän vaihtoehdon kehittelyn puolesta.

Tämä lakiesitys, joka meillä on käsittelyssä, on kuitenkin varsin kiireessä valmisteltu ja puutteellinen. Se on paljolti kokoelma pykälää asuntotuotantolaista ja huoneenvuokralaista.

Tämä lainsäädäntö tulee eduskunnassa päätettäväksi ilman, että meillä lainsäädäntöä, jonka puitteissa voidaan perustaa taloudellista toimintaa harjoittavia yhdistyksiä eli asumisoikeusyhdistyksiä rakentamaan, omistamaan ja hallitsemaan asumisoikeusasuntoja. Kuitenkin jotta asumisoikeusjärjestelmästä voisi muodostua todella erilainen vaihtoehto vuokra-asuntojen ja omistusasuntojen rinnalle, olisi välttämätöntä se, että tämä järjestelmä voisi toimia nimenomaan asunontarvitsijoiden ja asukkaiden omilla ehdoilla heidän hallitsemanaan järjestelmänä asuntojen rakentamisesta lähtien.

Valiokunnassa varmasti monet epäilivätkin sitä, onko mielekästä nyt säätää tämä laki tällä tavalla erillisenä, ja epäiltiin sitä, että saattaisi olla parempi odottaa parhaillaan valmistelussa olevaa lainsäädäntöä asumisoikeusyhdistyksistä, jotta saataisiin kokonaisuus, harkittu, toimiva järjestelmä, joka voisi

sisältää myös sen sisäisen dynamiikan, jota tarvitaan ja joka voisi olla nimenomaan asumisoikeusjärjestelmän vahva puoli asumisen vaihtoehtojen joukossa.

Tämä järjestelmä, josta nyt säädetään, on todella vielä puutteellinen. Sitä voidaan ehkä kriittisesti kuvata kynnysrahajärjestelmäksi tai vuokra-asuntojärjestelmäksi, johon sisältyy kynnysraha. Esimerkiksi asukkaiden oikeuksista lainsäädännössä viitataan ainoastaan vuokralaisdemokratialainsäädäntöön, joka tässä talossa äskettäin säädettiin ja joka on puutteellinen myös vuokra-asumisen luonne huomioon ottaen, puhumattakaan sitten, kun on kysymys asumisoikeusjärjestelmästä, jossa olisi kaikki perusteet luoda itsehallinnollinen järjestelmä, jossa asukkaat itse voivat päättää asuntojen hoitoon liittyvistä kaikista kysymyksistä.

Toivottavasti asumisoikeusasuntojärjestelmän kehittäminen ei pysähdy todellakaan tähän lakiin, josta nyt päätetään, vaan nopeasti saadaan yhdistysten perustamisen mahdollistava lainsäädäntö ja tässä yhteydessä myös tarkistetaan tätä lakia siten, että siitä voi tulla todella asukkaiden kannalta toimiva, kehittyvä ja laajenevakin vaihtoehto.

Valiokunnan käsittelyssä tähän lakiin tuli eräitä muutoksia ja myös valiokunnan miehinnön perusteluilla on pyritty ohjaamaan tämän lainsäädännön soveltamista. Muun muassa lain 4 §:n osalta valiokunta totesi, niin kuin täällä todettiin, että asumisoikeusasunnot, joita tämän lain puitteissa ilmeisesti tullaan tuottamaan aluksi varsin vähäinen määrä, tulisi suunnata alle 30-vuotiaille asunontarvitsijoille. Tämä kannanotto on perusteltu sekä nuorten asumisongelmien ratkaisemisen tarpeella että myös sillä, että tällä lainsäädännöllä ei luotaisi sellaista kuvaa, että tämän puitteissa on nyt mahdollisuus edes laajassa määrin asumisen ongelmia ratkaista.

Meillehän valiokunnassa väläyteltiin arvioita siitä, että asumisoikeusasunnon hakijoiden jono saattaisi jopa kasvaa 200 000 asunontarvitsijan mittaiseksi. Tällaiset olivat suurimpia arvioita, joita kuulimme. Eli tässä vaiheessa on perusteltua rajata nämä asunnot nuorisoasunnoiksi ja palata sitten myös 4 §:n sisältöön kokonaisuutenaan, kun tähän lakiin oleellisesti liittyvät asumisoikeusyhdistykset saadaan perustettua ja voidaan tätä lainsäädäntöä kehittää.

Toivottavasti hallitus valtioneuvoston päätöstä valmistellessaan kuitenkin tämän lain pohjalta huolehtii siitä, että järjestelmästä tulee riittävän joustava, jotta ne ihmiset, jotka tämän lain pohjalta syntyneet asumisoikeusasunnot saavat, voivat saada myös riittävät mahdollisuudet mm. asuntojen vaihtamiseen jatkossa tarpeiden muuttuessa ja jotta tämän järjestelmän puitteissa syntyneet asunnot voidaan joustavasti sopeuttaa uusitavan lainsäädäntöön ja asumisoikeusyhdistysjärjestelmään. Toivottavasti valiokunnan mietintöön sisältyvät perustelut ohjaavat kehitystä ja jatkotyöskentelyä tähän suuntaan.

Kuten edellä todettiin, valiokunnan käsittelyssä tehtiin esitys siitä, että asumisoikeusmaksuksi tulisi enintään 10 prosenttia asunnon hankinta-arvosta. Mielestämme tämä olisi täysin riittävä ja pitäisi asumisoikeusasuntoon pääsyn rajan kohtuullisena nimenomaan nuoria asunnontarvitsijoita ajatellen. 15 prosentin kynnys on mielestämme jo liian korkea. Tulemme yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä tekemään tätä koskevan esityksen.

Ed. Myller: Herra puhemies! Ed. Löyttyjärvi totesi, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus on puutteellinen. Koko valiokunta oli myös monin osin sitä mieltä, ja sen vuoksi niinkin monta pontta yksimielisesti valiokunnan mietintöön on tehty, nimenomaan siitä näkökulmasta, miten hallinta ja omistus asumisoikeusasuntojen osalta tulisi järjestää.

Mutta mielestäni se, että monet epäilivät, että lain säätäminen pitäisi jättää myöhäisempään ajankohtaan, ei ehkä ihan tarkkaan ottaen ole niin kuin ed. Löyttyjärvi kertoi, koska minun mielestäni erittäin tärkeänä pidettiin sitä, että jo tänä syksynä päästään niiden asuntojen rakentamiseen, jotka ovat olleet suunnitelmassa. Jos lain säätäminen olisi myöhästynyt, nuo 500 asuntoa, joita syksyllä on tarkoitus alkaa rakentaa, olisivat myöhästyneet vuodelle. Nimenomaan sitä pidettiin kyllä tärkeänä, että järjestelmään päästään heti, vaikkakin vaillinaisesti mu-
kaan.

Mutta se on totta, että ei ole mitään järkeä tulevaisuudessa ylläpitää kahta asumisoikeusjärjestelmää, vaan nämä 500 asuntoa on ilman muuta nivellettävä siihen järjestelmään, joka toivottavasti ainakin ponsien

mukaan on tuleva, eli asumisoikeusyhdistyksiin.

Ed. Laurila: Arvoisa puhemies! Pidän asumisoikeuslainsäädännön kehittämistä ja tätä ensi askelta erittäin tärkeänä. Kuitenkin olen pahoillani siitä, että meillä ei vielä ole poliittista enemmistöä, joka olisi valmis puuttumaan normaalien vuokra-asuntojen markkinoilta katoamisen todellisiin syihin eli kaikkiin niihin tekijöihin, joiden me ihan kertaamatta itse tiedämme vaikuttavan siihen, että vuokra-asuntojen määrä on maassamme niin paljon vähentynyt, esimerkiksi vuosien 1970 ja 1985 välillä 225 000 vuokrasunnolla koko maassa.

Asumisoikeuslainsäädäntö kuitenkin tuo pientä kosmeettista laastaria siihen, että me pääsimme tällaiseen vuokra-asunnon ja omistusasunnon välimuotoon, joka kenties auttaisi juuri pahimmassa asutopulassa olevia nuoria ihmisiä.

Kuitenkin halua itse pienenä epäilyksenä esittää, että saattaa tulla vielä eteemme melkoisia yllätyksiä esimerkiksi asumisoikeusasunnon perimisen kohdalla. Palattakoon eduskunnassa siihen aikanaan, jos asia menee suuntaan, jota me emme toivo.

Itse hyvin jännittyneenä jään katsomaan, mikä on hakemusten jättöjärjestysaikataulu, kun asumisoikeusasunnot jaetaan ehdot täytävälle hakijoille. Kuinka monta vuorokautta aikaisemmin hakijat ovat virastojen käytävillä jonossa? Kaikkeen tähän pitää palata sitten, kun saadaan käytännön kokemusta.

Ed. Anttila: Herra puhemies! Ed. Laurila totesi, että pitäisi löytyä sellainen poliittinen enemmistö, jolla voitaisiin poistaa ne esteet, jotka ovat aiheuttaneet sen, että vuokra-asunnot ovat kaikonneet markkinoilta. Tässä ilmeisesti ed. Laurila tarkoittaa mm. vuokrasäännöstelyn purkamista. Haluaisin heittää pallon takaisin ed. Laurilalle. Teillä kokoomuksella, RKP:llä ja SMP:llä on hallituksen sisällä enemmistö, mutta teiltä puuttuu poliittinen tahto viedä asioita eteenpäin. Tämä on poliittisen tahdon kysymys, ja siinä tarvitaan jämäkkyyttä, että saa ratkaisuja aikaan.

Ed. Laurila: Arvoisa puhemies! Asunnontarvitsijoita ei varmaankaan meidän väit-

telymme asiasta kovin paljon auta, mutta viittasin äsken niihin epäkohtiin, jotka ovat syntyneet silloin, kun keskustapuolue on ollut maan hallituksessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 2 § hyväksytään keskustelutta.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Ehdotan, että 3 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on valiokunnan mietintöön jättyssä vastalauseessa.

Ed. Lehtosaari: Herra puhemies! Kannatan ed. Löyttyjärven tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Löyttyjärvi ed. Lehtosaaren kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Löyttyjärven ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 79. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4 ja 5 §, 1 luvun otsikko, 6—10 §, 2 luvun otsikko, 11—15 §, 3 luvun otsikko, 16—22 §, 4 luvun otsikko, 23—26 §, 5 luvun otsikko, 27—29 §, 6 luvun otsikko, 30—33 §, 7 luvun otsikko, 34 ja 35 §, 8 luvun otsikko, 36—39 §, 9 luvun otsikko, 40—44 §, 10 luvun otsikko, 45—51 §, 11 luvun otsikko, 52—60 §, 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta toisen lakiehdotuksen 6 ja 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 (HE n:o 64)

15) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 18 (HE n:o 77)

16) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 19 (HE n:o 57)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.20.

Täysistunto lopetetaan kello 17.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

